

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

24 հունվարի 2002 թվականի N 65
քաղ. երևան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածին համապատասխան՝
Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը **որոշում է**.

1. Հաստատել Հայաստանի Հանրապետության Արարատի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը (կցվում է):

2. Հայաստանի Հանրապետության պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության վարչությանը՝ եռամսյա ժամկետում ապահովել Հայաստանի Հանրապետության Արարատի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակի պաշտոնական հրապարակումը:

3. Ուժը կորցրած ճանաչել Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի 1983 թվականի հուլիսի 4-ի «Հայկական ՍՍՀ տարածքում պետական պահպանության տակ վերցված պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների և նրանց պահպանական գոտիների ցուցակների հաստատման մասին» N 377 որոշման 1-ին կետը՝ նախկին Արարատի, Արտաշատի ու Մասիսի շրջանների պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների ցուցակի մասով:

4. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում 2002 թվականի հունվարի 24-ից:

Հայաստանի Հանրապետության
վարչապետ

Ա. Մարգարյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՀԵՏԱՉՈՏՄԱՆ ԳԻՏԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԱՐԶ

ԵՐԵՎԱՆ - 2002

Հաստատված է
ՀՀ կառավարության 2002 թվականի
հունվարի 24-ի N 65 որոշմամբ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ

3. Արարատի մարզ*

3.1. Արտաշատ քաղաք

Հուշարձանի համարը	Հուշարձանի ենթահամարը (ենթահամարները)			Հուշարձանախուժվող, հուշարձանը	Ժամկետը	Տեղը քնակավայրի նկատմամբ, հասցեն	Նշանակությունը՝ հանրապետական/ տեղական	Ծանոթագրու- թյուն
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1948 թ.	Շահումյան փող. 28	S	
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ	1968 թ.	քաղաքի մեջ	S	

				ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ		(ք. մ.)		
--	--	--	--	--	--	---------	--	--

3.2. Արարատ քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս	S	ձգվող ժայռոտ բլրաշղթայի վրա
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՐԲՅՈՒՐ ՍԵՐՈՒԲԻ	1992 թ.	ք. մ.	S	քանդ.՝ Ի. Գրիգորյան
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	ք. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Մեհրաբյան ճարտ.-ներ՝ Ս. Դերձյան Օ. Բերբերյան Լ. Խաչատրյան

* Հուշարձանների պետական ցուցակը կազմելիս հիմք է ընդունվել «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կառուցվածքը՝ մարզի և բնակավայրերի նույն համարակալմամբ:

3.4. Վեդի քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	8-13 դդ.	1 կմ հս-աե	S	
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	2 կմ հս-ամ	S	
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1977 թ.	ք. մ.	S	ճարտ.՝ Պ. Սեդրակյան
4.				ՔԱՂԱՔԻ ՄՈՒՏՔ. ՎԵՂԻ ՔԱՂԱՔԻ ՄՈՒՏՔԸ		Երևան-Վեդի խճուղու աջ կողմում	S	ճարտ.՝ Պ. Սեդրակյան

3.5. Աբովյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՐԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1948 թ.	գյուղի մեջ (գ. մ.)	S	
2.				ՄԱՏՈՒԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ	19 դ.	Մովսես Խորենացու փող. 18	S	վրկռ.՝ 1970 թ., բնակելի տան բակում

3.7. Ագատավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19 դ.	հվ-ամ եզրին	S	գործող գերեզմանոցի կնտ. հատվածում

3.8. Այգավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ ԱՅԳԱՎԱՆ	մթա 3 հզմ	հս-ամ եզրին	Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿԱՐԱԿՈՅՈՒՆ»	9-17 դդ.	32 կմ աե		Նախկին Արարատի շրջանում, Վեդի գետի վերնագավառում լեռնալանջի վրա, լքվել է 1945- 1952 թթ.՝ բնակավայրերի խոշորացման հետևանքով
	2.1.			աղբյուր	12-13 դդ.			գյուղատեղիի հս մասում վրկռ.՝ 19 դ.
	2.2.			գերեզմանոց	9-16 դդ.			գյուղատեղիի աե եզրին, գյուղատեղիի մեծ գերեզմանոցն է
		2.2.1.		խաչքար	9-10 դդ.			
		2.2.2.		խաչքար	9-10 դդ.			
		2.2.3.		խաչքար	9-10 դդ.			եզրամասերում փոքր կոտորվածքներով
		2.2.4.		խաչքար	10-11 դդ.			
		2.2.5.		խաչքար	10-11 դդ.			

	2.2.6.	խաչքար	10-11 դդ.		
	2.2.7.	խաչքար	10-11 դդ.		
	2.2.8.	խաչքար	10-11 դդ.		
	2.2.9.	խաչքար	10-11 դդ.		
	2.2.10.	խաչքար	11-12 դդ.		տեղահանված
	2.2.11.	խաչքար	11-12 դդ.		
	2.2.12.	խաչքար	11-12 դդ.		տեղահանված, մասամբ՝ հողմահարված
	2.2.13.	խաչքար	11-12 դդ.		թեքված դիրքով, հողմահարված
	2.2.14.	խաչքար	11-12 դդ.		տեղահանված, վերնամասը ջարդված
	2.2.15.	խաչքար	11-12 դդ.		
	2.2.16.	խաչքար	11-12 դդ.		մասամբ հողմահարված
	2.2.17.	խաչքար	11-12 դդ.		տեղահանված, ստորին մասը հողմահարված
	2.2.18.	խաչքար	11-12 դդ.		տեղահանված, խիստ հողմահարված
	2.2.19.	խաչքար	11-12 դդ.		տեղահանված, եզրամասերը կոտրված, խիստ հողմահարված
	2.2.20.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, հողմահարված
	2.2.21.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված
	2.2.22.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, հողմահարված
	2.2.23.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, մամռակալած
	2.2.24.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, թեթևակի հողմահարված
	2.2.25.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, թեթևակի մամռակալած
	2.2.26.	խաչքար	12-13 դդ.		հողմահարված
	2.2.27.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, վերնամասը կոտրված
	2.2.28.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, մասամբ հողմահարված
	2.2.29.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, հողմահարված
	2.2.30.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, խիստ հողմահարված
	2.2.31.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, հողմահարված
	2.2.32.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, հողմահարված
	2.2.33.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, ստորին մասը կոտրված, մասամբ՝ հողմահարված
	2.2.34.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, եզրամասերը կոտրված, մասամբ՝ հողմահարված
	2.2.35.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, խիստ հողմահարված
	2.2.36.	խաչքար	12-13 դդ.		
	2.2.37.	խաչքար	12-13 դդ.		թեք դիրքով
	2.2.38.	խաչքար	12-13 դդ.		թեք դիրքով
	2.2.39.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, խիստ հողմահարված
	2.2.40.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, ստորին ձախ մասը կոտրված
	2.2.41.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, խիստ հողմահարված
	2.2.42.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, մասամբ հողմահարված
	2.2.43.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, ընկած կողքի
	2.2.44.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված
	2.2.45.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, մամռակալած
	2.2.46.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, մասամբ հողմահարված
	2.2.47.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված
	2.2.48.	խաչքար	13 դ.		տեղահանված
	2.2.49.	խաչքար Խոցաղեղի	1205 թ.		տեղահանված, մասամբ խրված հողի մեջ
	2.2.50.	խաչքար Հայկի և Գագանի	1213 թ.		տեղահանված, հողմահարված
	2.2.51.	խաչքար Դելումի	1233 թ.		տեղահանված
	2.2.52.	խաչքար	13-14 դդ.		տեղահանված
	2.2.53.	խաչքար	15-16 դդ.		տեղահանված, 1980-ական թթ. կանգնեցվել է հողի մեջ, քիվը՝ վնասված
	2.2.54.	խաչքար	15-16 դդ.		տեղահանված, հողմահարված
	2.2.55.	տապանաքար	14-15 դդ.		հողմահարված
2.3.		գերեզմանոց	11-13 դդ.		գյուղատեղիի հվ մասում, ավերված
	2.3.1.	խաչքար	11-12 դդ.		հողմահարված
	2.3.2.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, մասամբ՝ հողմահարված
2.4.		խաչքար	12-13 դդ.		գյուղատեղիի աե մասում

2.5.			խաչքար	12-13 դդ.		գյուղատեղիի առ մասում, ավերակ ջրաղացի մոտ
2.6.			խաչքար Մարգարի	14 դ.		գյուղատեղիի կնտ-ում
2.7.			խաչքար Խաչատուր Եպիսկոպոսի	1525 թ.		գյուղատեղիի ամ եզրին, ձորակի ձախ կողմում
2.8.			խաչքար՝ նվիրված գյուղի ևորոգմանը	1551 թ.		գյուղատեղիի կնտ-ում, կազմող՝ Խաչատուր
2.9.			տապանաքար	16 դ.		գյուղատեղիի կնտ-ում
3.			ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս եզրին	S
4.			ԵԿԵՂԵՑԻ	18-19 դդ.	կնտ	S կիսավեր

3.9. Այգեգարդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս-առ եզրին	S	
2.				ՀՈՒՇԱՐՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1950 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Յու. Թամանյան
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գ. մ.	S	
4.				ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ	1932 թ., 1952 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Գ. Թամանյան

3.11. Այգեստան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19 վրջ-20 դ. սկզբ	առ մասում	S	
1.1.				խաչքար	12-13 դդ.			
1.2.				խաչքար	12-13 դդ.			
1.3.				խաչքար	12-13 դդ.			
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	Հ. Շիրազի փող.	S	կերպարված է հիմքերի վրա կառուցվում է ևոր եկեղեցի
3.				ՀՈՒՇԱՐՔՅՈՒՐ	1965 թ.	գ. մ.	S	

3.12. Այնթափ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Գ. Ղամբարյան

3.13. Ավշար գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	5 կմ հս	Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ	12-16 դդ.	4 կմ հս	S	
2.1.				եկեղեցի	12-13 դդ.		S	ժայռափոր
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ԱՐԲՈՒԼԱՐ»	12-17 դդ., 19-20 դդ.	29 կմ առ		Վեդի գետի ափունքների շրջանում
3.1.				գերեզմանոց	12-17 դդ.			
		3.1.1.		խաչքար	1274 թ.			
		3.1.2.		խաչքար	13 դ.			
		3.1.3.		խաչքար	13 դ.			
4.				ԽԱՉՔԱՐ ՀԱՅՐԵՆԻԷԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐԻՆ	1993 թ.	գ. մ.	S	

5.			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	գ. մ.	Տճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան
6.			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1963 թ.	գ. մ.	ՏԵՐԼԱՆ-ԱՐԱՐԱՏ ԻԻՆ ՃԱՆԱԿԱՐԻԻՆ
7.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1968 թ.	գ. մ.	Տճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան

3.14. Արալեզ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆԳԱԼԱ»	10-13 դդ.	25 կմ աե	S	

3.15. Արարատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ-ամ մասում	S	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽՆՈՒՏ»	10-17 դդ.	32 կմ աե		Նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի վերին հոսանքի ձախ կողմում, լքվել է 1920-ական թթ.
	2.1.			գերեզմանոց	10-17 դդ.			գյուղատեղիի հս կողմում
		2.1.1.		խաչքար	9-10 դդ.			հողմսահարված, եզրերը վնասված
		2.1.2.		խաչքար	14-15 դդ.			հողմսահարված, եզրերը վնասված
		2.1.3.		տապանաքար	16 դ.			հողմսահարված, մամռակալած
		2.1.4.		տապանաքար	16 դ.			հողմսահարված, մամռակալած
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԶԵՐՄԱՆԻՍ»	10-17 դդ.	35 կմ հս-աե		Նախկին Արարատի շրջ. (հետագայում՝ Զյուլալյու)
	3.1.			եկեղեցի	12-13 դդ.			գյուղատեղիի կենտ-ում, ցածր թմբի վրա, վրկռ.՝ հավանաբար 19 -րդ դ., այժմ՝ հիմնավեր
		3.1.1.		խաչքար	13 դ.			եկեղեցու ներսում, վերնամասը փոքր-ինչ կտրոնված
		3.1.2.		տապանաքար	15-16 դդ.			եկեղեցու ներսում, անկյունը փոքր-ինչ կտրոնված
	3.2.			գերեզմանոց	10-17 դդ., 20 դ.			եկեղեցու շուրջը
		3.2.1.		խաչքար	12-13 դդ.			ընկած գետին, մասամբ՝ հողմսահարված
		3.2.2.		խաչքար	12-13 դդ.			ընկած գետին, մասամբ՝ հողմսահարված, մեջտեղից ճաքած
		3.2.3.		խաչքար	13 դ.			վերին աջ անկյունը կտրոնված
		3.2.4.		խաչքար	13-14 դդ.			ընկած գետին, մասամբ հողմսահարված, ստորին մասը չի պահպանվել
		3.2.5.		խաչքար	14-15 դդ.			տեղահանված, մասամբ հողմսահարված
	3.3.			խաչքար	12-13 դդ.			գյուղատեղիի հվ եզրին, տեղահանված, ջարդված, պատվանդանն իր կողքին
	3.4.			խաչքար	12-13 դդ.			ժայռափոր, արձանագիր, գյուղատեղիի հվ մասում, ճանապարհի եզրին
	3.5.			խաչքար	12-13 դդ.			ժայռափոր, արձանագիր, գյուղատեղիի հվ եզրին
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀԱԿՈԲ	1866 թ.	հվ-աե	S	

					մասում		
4.1.				զանգակատուն	1891 թ.		S
5.				ՀՈՒՇԱՅԱՄԱԼԻՐ ԱՐԱՐԱՏԻ ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՆ 150-ԱՄՅԱԿԻՆ ԵՎ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1976 թ., 1978 թ.,	գ. մ.	S ճարտ.՝ Լ. Էլոյան, հանդիսավոր բացումը տեղի է ունեցել 1983թ. մայիսի 9-ին
5.1.				հուշարձան Արարատի հիմնադրման 150-ամյակին	1978 թ.		S
5.2.				հուշարձան երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին	1976 թ.		S
6.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՍՏԵՓԱՆ ՇԱՅՈՒՄՅԱՆԻ	1971 թ.	կնտ	S մշակույթի տան առջև

3.17. Արբաթ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Վ. Պետրոսյան ճարտ.՝ Զ. Տերտերյան

3.18. Արգավանդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԴԱՄԲԱՐԱՆ	1413 թ.	գ. մ.	Հ	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	4-5 դդ.	առե եզրին	Հ	
	2.1.			գերեզմանոց	4-20 դդ.		Հ	
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ	1894 թ.	գ. մ.	S	
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1976 թ.	գ. մ.	S	

3.19. Արմաշ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	10-18 դդ.	6 կմ hu	Հ	«Ասնի» գյուղատեղիից 1 կմ hu
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2- 1 հզմ	6 կմ hu	Հ	
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՄՆԻ»	10-12 դդ.	4,5 կմ hu- առե	S	
	3.1.			եկեղեցի ս. Նշան	10-12 դդ.		Հ	ժայռափոր
	3.2.			քարայր-կացարանների համալիր	10-18 դդ.		S	գյուղատեղիի ամ եզրին
		3.2.1.		քարայր-կացարան	10-18 դդ.		S	
		3.2.2.		քարայր-կացարան	10-18 դդ.		S	
4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1,5-2 կմ hu	Հ	Ասնի գյուղատեղի տանող ճանապարհին

3.21. Արևշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-13 դդ., 19 դ.	առե մասում	S	
	1.1.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.2.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.3.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.4.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.5.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.6.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.7.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.8.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.9.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.10.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.11.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
	1.12.			խաչքար	12-13 դդ.		Հ	

2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	մջնդ	գ. մ.	S	գյուղի այգիների մեջ
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ	19 դ.	գ. մ.	S	Աղյուսաշեն եկեղեցին քանդել և հին հիմքերի վրա ներկայումս կառուցել են նոր, քարաշեն եկեղեցի:
3.1.				խաչքար	13 դ.			Հնորակառույց եկեղեցում, ըստ տեղաբնակների՝ բերված Գողթից
3.2.				խաչքար	13 դ.			Հնորակառույց եկեղեցում, ըստ տեղաբնակների՝ բերված Գողթից

3.22. Բաղրամյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	գ. մ.	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ	19 դ.	գ. մ.	S	կիսավեր, պահպանվել են աե և հս պատերը

3.23. Բարձրաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱՐՁՐԱՇԵՆ»	18-20 դդ.	7 կմ հս-ամ	S	Գառնի-Արտաշատ հանդամիջյան ճանապարհին, լքված՝ 1930-ական թթ.
1.1.				գերեզմանոց	14-20 դդ.		S	Տարածքում կան մի քանի խաչքարերի բեկորներ (14-15 դդ.):
1.2.				մատուռ Թուխ Մանուկ	14-15 դդ.		S	վրկռ.՝ 18-20 դդ.

3.25. Բերքանուշ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ	20 դ. սկզբ	գ. մ.	S	
2.				ՍԱՏՈՒՐ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ	19 դ.	գ. մ.	S	Ավետիսյանների տնամերձում

3.26. Բյուրավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ-աե եզրին	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ	19 դ.	գ. մ.	S	Հիմնովին վրկռ.՝ 1992 թ. վրկռ ճարտ.՝ Հ. Գասպարյան
2.1.				խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
3.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1966 թ.	գ. մ.	S	

3.27. Բուրաստան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	18-20 դդ.	հվ եզրին	S	ս. Հակոբ եկղ-ուց 100 մ հվ, գործող գերեզմանոցի հվ հատվածում
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	հվ մասում	S	
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀԱԿՈԲ	1642 թ.	հվ-ամ եզրին	S	վրկռ.՝ 19 դ.
4.				ՀՈՒՇԱՂԲԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1971 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ա. Դավթյան

3.28. Գեղանիստ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՂԲԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Մ. Նազարյան

3.29. Գետազատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՏԻԿՆՈՒՆԻ» («ԹԱԳԱՎՈՐԻ ՊԱԼԱՏ»)	4-17 դդ.	1 կմ հս	S	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս մասում	S	գործող գերեզմանոցի կենտրոնական հատվածում
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս-ամ մասում	S	
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1841 թ.	կնտ	S	վրկռ.՝ 1988-1990 թթ.
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ	19 դ.	աե մասում	S	
6.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գ. մ.	S	մշակույթի տան մոտ

3.31. Գոռական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հվ մասում	Հ	գյուղի լոր գերեզմանոցից 0,5 կմ հվ-ամ

3.32. Դալար գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ		1890 թ. գ. մ.	S	
2.				ՀՈՒՇԱՐՁՅՈՒՐ ԶԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՈՒՎՆԵՐՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐ ՆԵՐՍԵՍ ԱԶԻԶԱՆԻՆ, ՖՐԻԴՈՆ ԲԱՂԱՅԱՆԻՆ, ԹՈՎՄԱՍ ՄԱՑԱԿԱՆՅԱՆԻՆ		1960 թ. գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Մեիրաբյան ճարտ.՝ Ս. Կստեղյան

3.33. Դաշտական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 4-3 հզմ	հս-աե մասում	Հ	

3.35. Դարակերտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԴԱՐԱԿԵՐՏ»	մթա 3 հզմ	300 մ հվ- ամ	Հ	Բացվել է 1979-ին՝ հնագետ Գ. Արեշյանի կողմից, կյուբերը պահվում են Երևանի հիմնադրման «Էրեբունի» թանգարանում, Դարակերտ-Դաշտական ավտոխճուղու 2 կողմերում, դրենաժային ջրանցքի մոտ:

3.38. Դիմիտրով գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1868 թ.	հվ-ամ եզրին	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԿԻՐԻԼ	1840 թ.	գ. մ.	S	ապրիլյան եկեղեցի
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԳԵՈՐԳԻ ԴԻՄԻՏՐՈՎԻ	1979 թ.	գ. մ.	S	
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1968 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Մանասյան
5.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ՕԶԱԽ	19-20 դդ.	հս եզրին	S	Հիմնովին վրկռ. 1970-ական թթ., գյուղաբնակ Հակոբի կողմից:

3.40. Դվին գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1982 թ.	գ.մ.	S	

3.41. Եղեգնական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԶՍՈՒՉ»	10-13 դդ.	30 կմ հս-աե		Մանկուք գետի աջ ափին

2.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԶՍՈՒՉ»	13-17 դդ.	30 կմ հս- աե	
2.1.		գերեզմանոց	9-16 դդ.		Գյուղատեղիի հվ-աե եզրին, խիստ ավերված գանձախույզների կողմից:
	2.1.1.	տապանաքար	13-14 դդ.		տեղահանված, եզրը ջարդված
2.2.		գերեզմանոց	13-17 դդ.		գյուղատեղիի հս մասում
	2.2.1.	խաչքար	13 դ.		տեղահանված, մամռակալած, վերին ձախ անկյունը ջարդված, արձանագիր, պատվիրատու՝ Խոցադեղ
	2.2.2.	խաչքար Ջանի	13 դ.		տեղահանված, մամռակալած, արձանագիր
	2.2.3.	խաչքար	13 դ.		տեղահանված, խիստ հողմահարված
	2.2.4.	խաչքար՝ Ասադի և Քոչիկի	1301 թ.		տեղահանված, մեջտեղից ջարդված պատվիրատուներ՝ Աստվածատուր և Ծածա ամուսիններ
	2.2.5.	խաչքար	1520-ական թթ.		կիսով հողի մեջ, քիվը եզրերում ջարդված, արձանագիր
	2.2.6.	խաչքար՝ Խուլթբունի	1531 թ.		տեղահանված, վերին ձախ անկյունը ջարդված
2.3.		խաչքար՝ ՀՀ անկախության	1993 թ.		կազմող՝ Կամսար, կանգնեցված Է սրբացված ծառի մոտ

3.42. Երասխ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՄՈՒՏՔ ԱՐԱՐԱՏԻ ՇՐՋԱՆԻ (ՀՀ ՀԱՐԱՎ- ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ԴԱՐՊԱՍԸ)	1969 թ.		Տքանդ.-ներ՝ Ռ. Մնացականյան Ա. Պողոսյան, ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան	

3.43. Չանգակատուն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս մասում	Տ	բլրի վրա խաչքարերը 1940-ական թթ. տեղափոխվել են Հորթուն գյուղատեղիից՝ որպես տապանաքարեր օգտագործելու նպատակով
	1.1.			խաչքար	11-12 դդ.		Հ	ստորին մասը կտրված
	1.2.			խաչքար	11-13 դդ.		Հ	խաղողաքանդակներով
	1.3.			խաչքար	12-13 դդ.		Վ	ստորին ձախ մասը կտրված
	1.4.			խաչքար	12-14 դդ.		Հ	երկատված
	1.5.			խաչքար	13-14 դդ.		Հ	ստորին ձախ անկյունը կտրված, մամռապատ
	1.6.			խաչքար	13-14 դդ.		Հ	վերին աջ և ձախ, ստորին ձախ անկյունները կտրված
	1.7.			խաչքար	13-15 դդ.		Հ	Անավարտ, հինախաչը չի քանդակվել
	1.8.			խաչքար	14-17 դդ.		Հ	
	1.9.			խաչքար	14-17 դդ.		Հ	
	1.10.			խաչքար	15-17 դդ.		Հ	
	1.11.			խաչքար	15-17 դդ.		Հ	խաղողաքանդակներով, խիստ հողմահարված
	1.12.			խաչքար	15-17 դդ.		Հ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀՈՐԹՈՒՆ» (ՎԵՐԻՆ ՉԱՆԱԽՉԻ)	9-20 դդ.	3 կմ հս	Տ	լայնահովիտ ձորի մեջ
	2.1.			գերեզմանոց	9-14 դդ.		Տ	գյուղատեղիի աե եզրին
		2.1.1.		խաչքար	876 թ.		Հ	
		2.1.2.		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	
		2.1.3.		խաչքար	9-10 դդ.		Հ	

	2.1.4.	խաչքար	12-13 դդ.		Հ
	2.2.	եկեղեցի	12-13 դդ.		Հ գյուղատեղիի կնտ-ում, քարաժայռի վրա, կիսավեր
3.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՊԻՏԱԿ ՎԱՆՔ» (ԱՂԵԼԻՍԱ)	13-17 դդ.	3 կմ հս	Տ Հորթուն գյուղատեղիից 1 կմ ամ, բարձրադիր բլրի վրա
	3.1.	եկեղեցական համալիր «Սախտակ Վանք»	13 դ.		
	3.1.1.	եկեղեցի	13 դ.		
	3.1.2.	գավիթ	13 դ.		
	3.1.3.	քարայր-կացարան	12-13 դդ.		
4.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	1811 թ.	1 կմ հս	«Թաղավանք» վայրում հիմնովին վրկռ.՝ 1974 թ.
	4.1.	խաչքար	9-10 դդ.		եկեղեցու ներսում, վերին աջ անկյունը կոտրված
	4.2.	խաչքար	9-10 դդ.		եկեղեցու ներսում, վերին ձախ անկյունը կոտրված
	4.3.	խաչքար	9-10 դդ.		եկեղեցու ներսում
	4.4.	խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցու ներսում
	4.5.	խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցու բակում
	4.6.	խաչքար	13-15 դդ.		եկեղեցու մուտքի մոտ
	4.7.	խաչքար	15-17 դդ.		եկեղեցու բակում
5.		ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	Արարատ-Չանգակատուն ճանապարհից աջ	«Հազարափրկիչ» վայրում
6.		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿԻՆ	1970-ական թթ.	հս մասում	Տ ս. Հովհաննես ուխտատեղիի մոտ
7.		ՀՈՒՇԱՍԱԼ՝ ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿԻՆ	1971 թ.	Արարատ-Չանգակատուն ճանապարհից աջ	
8.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1982 թ.	աե մասում	բարձունքի վրա
9.		ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՇԵՆՔ. ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿԻ ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ		գ. մ.	ճարտ.՝ Ջ. Թորոսյան նկ.՝ Ս. Մուրադյան
	9.1.	գերեզման Պարույր Սևակի	1971 թ.		ճարտ.՝ Ջ. Թորոսյան

3.44. Չորակ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3 հզմ	գ. մ.		չի պահպանվել՝ ըստ 1999-ին կատարված գոտիավորման աշխատանքների հաշվետվությունների

3.46. Լանջանիստ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	9-13 դդ.	3 կմ հվ-ամ	Տ	Արարատ-Եղեգնաձոր խճուղու ձախ կողմում, ձորի մեջ
	1.1.			գերեզմանոց	9-13 դդ.			գյուղատեղիի աե եզրին՝ հիմնականում հարթ տապանաքարերով
		1.1.1.		խաչքար	9-10 դդ.			ձախակողմյան մասը ջարդված, արձանագիր
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԵՐԱՆՈՍ»	9-16 դդ., 19-20 դդ.	7 կմ հս		Նախկին Արարատի շրջ., լքվել է 1930-ական թթ. վերջ
	2.1.			գերեզմանոց	9-17 դդ.			Գյուղատեղիի ամ եզրին, ենթարկվել է

						գանձախույզների ավերածություններին:
	2.1.1.		խաչքար	9-11 դդ.		թեքությամբ խրված հողի մեջ, հողմնահարված
	2.1.2.		խաչքար	10-11 դդ.		տեղահանված, ընկած իր նախնական տեղի մոտ
	2.1.3.		խաչքար	10-11 դդ.		ընկած գետնին, կիսով թաղված հողի մեջ
	2.1.4.		խաչքար	11-12 դդ.		կիսով խրված հողի մեջ
	2.1.5.		խաչքար	11-12 դդ.		թեքությամբ խրված հողի մեջ
	2.1.6.		խաչքար	11-12 դդ.		կիսով խրված հողի մեջ
	2.1.7.		խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, ընկած գետնին
	2.1.8.		խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, ընկած գետնին, թեթևակի հողմնահարված
	2.1.9.		խաչքար	13-14 դդ.		կիսով խրված հողի մեջ
	2.1.10.		խաչքար	13-14 դդ.		ընկած գետնին, մասամբ ծածկված հողով
	2.1.11.		խաչքար	13-14 դդ.		տեղահանված, վերին աջ անկյունը կոտրված
	2.1.12.		խաչքար	13-14 դդ.		
	2.1.13.		խաչքար	13-14 դդ.		տեղահանված, ստորին մասը կոտրված
	2.1.14.		խաչքար	13-14 դդ.		ընկած գետնին
	2.1.15.		խաչքար	14-15 դդ.		տեղահանված, ստորին մասը ջարդված
	2.1.16.		խաչքար	14-15 դդ.		կիսով խրված հողի մեջ, մամռակալված
	2.1.17.		խաչքար	14-15 դդ.		տեղահանված, ստորին մասը ջարդված
	2.1.18.		խաչքար	14-15 դդ.		ընկած գետնին, կիսով խրված հողի մեջ
	2.1.19.		խաչքար	15-16 դդ.		թեքությամբ խրված հողի մեջ, վերին ձախ անկյունը կոտրված
	2.1.20.		տապանաքար	15-16 դդ.		տեղահանված, կողքի վրա ընկած
	2.2.		եկեղեցի	12-14 դդ.		գյուղատեղիի գերեզմանոցի ամ հատվածում, հիմնավեր
3.			ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ «ՅԻՆ ԳՅՈՒՐԱՏԵՐ»	13-19 դդ.	1 կմ հս	
	3.1.		գերեզմանոց	13-19 դդ.		գյուղատեղիի հս եզրին
	3.2.		եկեղեցի	15-16 դդ.		գյուղատեղիի հս եզրին, բարձրադիր վայրում, ավերակ
	3.3.		մատուռ ս. Աստվածածին	17-19 դդ.		գյուղատեղիի հս եզրին, ավերակ եկեղեցու առ կողմում, ժայռափոր
4.			ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ «ՆԵՐՔԻՆ ԱՐՄԻԿ» («ՆԵՐՔԻՆ ԱՐՄՈՔ»)	10-15 դդ., 19-20 դդ.	7 կմ հս-առ	Նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի աջ վտակ Արմիկ գետակի վերին հոսանքի շրջանում, լքվել է 1949 թ.
	4.1.		եկեղեցական համալիր Արմոքի ս. Ստեփանոս (Արմոքի վանք)	13-14 դդ.		Արմիկ գետակի աջ ափին, գյուղատեղիի տարածքում
	4.1.1.		եկեղեցի ս. Ստեփանոս	13-14 դդ.		Կիսավեր, պատերը պահպանվել են 1 մ բարձրությամբ:
		4.1.1.1.	խաչքար Վարդի	1236 թ.		ագուցված ամ ճակատին, արտաքուստ
		4.1.1.2.	խաչքար	1246 թ.		ագուցված ամ ճակատին, հս անկյան մոտ, արձանագիր, պատվիրատու՝ Խաչատուր
		4.1.1.3.	խաչքար	13 դ.		ագուցված ամ ճակատին, արձանագիր, պատվիրատու՝ ոմն Առյուծ՝ ի հիշատակ իր մոր
		4.1.2.	մատուռ	13-14 դդ.		կից է եկեղեցուն հվ-ից
		4.1.2.1.	խաչքար Վահրամի	13-14 դդ.		մատուռի ներսում
		4.1.3.	գերեզմանոց	10-15 դդ.		եկեղեցական համալիրի շուրջը
		4.1.3.1.	խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցու ամ ճակատի դիմաց, եզրամասերը ջարդոտված
		4.1.3.2.	խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցու մուտքի դիմաց, կանգնեցված, խիստ հողմնահարված
		4.1.3.3.	խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցուց հս-ամ, ստորին մասը՝ պոչուկի հետ միասին, ջարդված
		4.1.3.4.	խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցուց 6 մ առ, ընկած, ջարդված 2 բեկորի
		4.1.3.5.	խաչքար	11-12 դդ.		եկեղեցու հվ պատի մոտ, ընկած, ստորին

						աջ կողմը ջարդված, խիստ հողմահարված
		4.1.3.6	խաչքար	11-12 դդ.		եկեղեցու հվ պատի մոտ, ընկած, ստորին մասը ջարդված, խիստ մամռակալած
		4.1.3.7.	խաչքար	12-13 դդ.		եկեղեցուց 10 մ ամ, երկատված, վերին հատվածը չի պահպանվել, տեղահանված
		4.1.3.8.	խաչքար	15 դ.		եկեղեցու ամ պատի տակ, իր նախնական տեղում
		4.1.3.9.	կոթող	1348 թ.		արձանագիր՝ արևմտահայաց և հարավահայաց կողերին (20 տող)
4.2.			եկեղեցի	11-12 դդ.		գյուղատեղիի տարածքում բարձրացող լեռան ամ լանջին, հիմնավեր, ծածկված փլատակներով
4.3.			գերեզմանոց	12-13 դդ.		գյուղատեղիի տարածքում բարձրացող լեռան հվ լանջին, Արմոքի վանքից 0,5 կմ հս-ամ
	4.3.1.		խաչքար	13 դ.		պատվանդանից ընկած, վերնամասը և պոչուկը ջարդված
	4.3.2.		խաչքար	13 դ.		Գեր-ոցի ստորին հատվածում, ջարդված միջնամասից, պահպանվել է վերին բեկորը:
	4.3.3.		խաչքար	13 դ.		ընկած, մամռակալված
	4.3.4.		խաչքար	13-14 դդ.		երկատված, մամռակալված, պահպանվել է ստորին մասը
	4.3.5.		խաչքար	14-15 դդ.		գեր-ոցի ստորին հատվածում, պոչուկը և եզրամասերը ջարդված
	4.3.6.		խաչքար	14-15 դդ.		ընկած, եզրերը ջարդված
	4.3.7.		տապանաքար	12-13 դդ.		բեկորված 3 մասի
	4.3.8.		տապանաքար	12-13 դդ.		տեղահանված
4.4.			խաչքար	11-12 դդ.		Ազիզբենդ և Արմոք գյուղատեղիների միջև, Վեդի գետի ձախ վտակից աջ, տեղահանված, հողմահարված, մասամբ՝ մամռակալված
4.5.			խաչքար	11-12 դդ.		Գյուղատեղիի ավերակների մեջ, Վեդի գետի ձախ ափին, վերին մասը չի պահպանվել
4.6.			խաչքար	12-13 դդ.		Ազիզբենդ և Արմոք գյուղատեղիների միջև, Վեդի գետի ձախ վտակից աջ, տեղահանված, ընկած
4.7.			խաչքար	12-13 դդ.		Ազիզբենդ և Արմոք գյուղատեղիների միջև, Վեդի գետի ձախ վտակից աջ, տեղահանված, երկատված, գրեթե ողջ ձախ կեսը չի պահպանվել
4.8.			խաչքար	12-13 դդ.		Ազիզբենդ և Արմոք գյուղատեղիների միջև, Վեդի գետի ձախ վտակից աջ, տեղահանված, եռատված, պահպանվել է մասնատված
4.9.			խաչքար տիկնանց տիկին Չազայի	1274 թ.		գյուղատեղիից 1 կմ հս, եռատված
5.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՊԻՏԱԿ ՎԱՆՔ» («ԱՂԲԻԼԻՍԱ»)	13-17 դդ.	1,5 կմ հս-ամ	ծորի մեջ
5.1.			եկեղեցի «Սպիտակ վանք»	1301 թ.		Ավերակ, պայթեցվել է գանձախույզների կողմից:
	5.1.1.		գերեզմանոց	13-17 դդ.		եկեղեցու շուրջը
	5.1.2.		օժանդակ շինություններ	14-17 դդ.		4-5 սենյակների համալիր, ավերակ

3.47. Լանջառ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-ամ	3	Երևան-Չանգակատուն ավտոխճուղուց ձախ

1.1.		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		ամրոցի ամ մասում, պահպանված է հատվածաբար
2.		ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	19 դ.	հս եզրին	S
3.		ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	2 կմ ամ	«Կապույտ խաչ» կոչվող վայրում, նորակառույց սրբատեղի-շինության մեջ
4.		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գ. մ.	գյուղի սկզբնամասում, ճանապարհից ձախ
5.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	ամ մասում	

3.48. Լուսաշող գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	12-17 դդ.	հս-աե մասում		թեք սարավանջին
	1.1.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.2.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.3.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.4.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.5.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.6.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.7.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.8.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.9.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.10.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.11.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.12.			խաչքար	9-10 դդ.			
	1.13.			խաչքար	10-11 դդ.			
	1.14.			խաչքար	11 դ.			
	1.15.			խաչքար	11 դ.			
	1.16.			խաչքար	14 դ.			
	1.17.			խաչքար	14-15 դդ.			
	1.18.			խաչքար	14-15 դդ.			
	1.19.			խաչքար	14-15 դդ.			
	1.20.			խաչքար	14-16 դդ.			
	1.21.			խաչքար	15-16 դդ.			
	1.22.			խաչքար	15-17 դդ.			
	1.23.			խաչքար	16-17 դդ.			
	1.24.			խաչքար	16-17 դդ.			
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	12-20 դդ.	հվ-ամ մասում	S	
	2.1.			խաչքար	12-13 դդ.			
	2.2.			խաչքար	12-13 դդ.			
	2.3.			խաչքար	12-13 դդ.			
	2.4.			խաչքար	12-13 դդ.			
	2.5.			խաչքար	12-13 դդ.			
	2.6.			մատուռ	12-13 դդ.			հիմնավեր, գերեզմանոցի կնտ-ում տարածվում է լեռնավանջին
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ՉՆՁՈՒՈՒ»	13-20 դդ.	6 կմ հվ-ամ		
	3.1.			գերեզմանոց	13-19 դդ.			գյուղատեղիի հվ մասում
	3.2.			գերեզմանոց	17-19 դդ.			գյուղատեղիի հս-աե եզրին
		3.2.1.		խաչքար Ալոուկի	1550 թ.			կազմող՝ Անտոն վարպետ
	3.3.			եկեղեցի	14 դ.			գյուղատեղիի հս-ամ եզրին
	3.4.			եկեղեցի ս. Սարգիս	19 դ.			վրկռ.՝ 1908 թ. կիսավեր, գյուղատեղիի ամ եզրին
	3.5.			մատուռ	19 դ.			

4.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԱԽՍ» («ԴԱՇՆՈՎ»)	9-17 դդ.	12 կմ հս	Նախկին Արարատի շրջ., աե մասում, Արմիկ գետի ձախ ափին, լքվել է 1940- ական թթ.՝ բնակավայրերի խոշորացման հետևանքով
	4.1.	գերեզմանոց	9-17 դդ.		գյուղատեղիի հվ եզրին
	4.1.1.	խաչքար	8-9 դդ.		տեղահանված
	4.1.2.	խաչքար	8-9 դդ.		
	4.1.3.	խաչքար	9-10 դդ.		տեղահանված
	4.1.4.	խաչքար	9-10 դդ.		տեղահանված
	4.1.5.	խաչքար	10-11 դդ.		խիստ հողմնահարված
	4.1.6.	խաչքար	10-11 դդ.		տեղահանված, հողմնահարված
	4.1.7.	խաչքար	10-11 դդ.		տեղահանված, եզրամասերը ջարդված
	4.1.8.	խաչքար	11-12 դդ.		թեքված դիրքով, քիչ հողմնահարված
	4.1.9.	խաչքար	11-12 դդ.		մասամբ հողմնահարված
	4.1.10.	խաչքար	11-12 դդ.		թեքված դիրքով, քիչ հողմնահարված
	4.1.11.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված
	4.1.12.	խաչքար	12-13 դդ.		վերնամասը թերի, թեքված դիրքով
	4.1.13.	խաչքար	12-13 դդ.		թեքված դիրքով, վերին աջ անկյունը ջարդված
	4.1.14.	խաչքար	14-15 դդ.		տեղահանված, երկատված
	4.1.15.	խաչքար	14-15 դդ.		հողմնահարված, քիչ մամռակալած
	4.1.16.	խաչքար	15-16 դդ.		տեղահանված, ստորին մասը ջարդված
5.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՇԱՄԱՍ»	9-17 դդ.	5 կմ հս	
	5.1.	գերեզմանոց	9-17 դդ.		գյուղատեղիի ամ եզրին
6.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԵՐԻՆ ԱՐՄԻԿ» («ՎԵՐԻՆ ԱՐՍՈՔ»)	17-19 դդ.	10 կմ հս	Լքվել է 1949 թ., տարածքում պահպանվել են միայն տնատեղեր:
7.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈԿԻՄԵՆՍԻ (ՉԱՆԳԱԿԱՏՈՒՆ)	17-19 դդ.	կնտ	Հ Եկեղեցին՝ հիմնավեր, պահպանվել է միայն զանգակատունը:
	7.1.	խաչքար	9-10 դդ.		հենած զանգակատան պատին, արտաքուստ
	7.2.	խաչքար	14-15 դդ.		ներքուստ ագուցված
	7.3.	խաչքար	14-15 դդ.		ներքուստ ագուցված
	7.4.	գերեզմանոց	9-17 դդ.		եկեղեցու շուրջը
8.		ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	2 կմ հվ- ամ	Հ Չնշուլու տանող ճանապարհից աջ
9.		ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	2 կմ հվ- ամ	Հ Չնշուլու տանող ճանապարհից աջ
10.		ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	2 կմ հվ- ամ	Հ Չնշուլու տանող ճանապարհից աջ
11.		ԽԱՉՔԱՐ 1930-1940-ԱԿԱՆ ԹԹ. ԲՈՆՈՒԹՅԱՆ ՉՈՐԵՐԻՆ	1991 թ.	ամ եզրին	Հ պատվիրատուներ՝ բռնության զոհ Աթան Մարգարյանի որդիներ
12.		ԽԱՉՔԱՐ «ՍԱՀՄԱՆԱԽԱՉ»	13-14 դդ.	0,5 կմ հվ	Լուսաշող-Լանջառ ճանապարհից ձախ Կանգնեցված պատվանդանին՝ գյուղի կոլտնտեսության Նախագահ Ս. Չաքարյանի կողմից՝ 1991-ին:
13.		ՀՈՒՇԱԴԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՐԿԱՃՆԵՐԻՆ	1961 թ.	գ. մ.	
14.		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀՈԿԻՄԵՆՍԻ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ (ՉՆՁՈՒՈՒԻ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ)	14 դ.		Հ «Չնշուլու» գյուղատեղից 1 կմ հս-աե
	14.1.	Եկեղեցի ս. Աստվածածին (Սպիտակավոր)	1301 թ.		Հ պատվիրատու՝ Չաքարե Իվանյանի դուստր Գոնցա ճարտ.՝ Բուտ, հարթաքանդակները՝ Սարգիս վարդապետի
	14.2.	զանգակատուն	14 դ.		
	14.3.	դամբանատուն	14 դ.		
	14.4.	բնակելի շինություններ	1896 թ.		համալիրի ամ կողմում

14.5.		տնտեսական շինություններ	1898 թ.		համալիրի հվ կողմում
14.6.		գերեզմանոց	14-19 դդ.		համալիրի շուրջը
14.6.1.		խաչքար	15-16 դդ.		
14.6.2.		խաչքար	15-16 դդ.		
14.6.3.		խաչքար	15-16 դդ.		
14.7.		պարիսպ	1897 թ.		

3.49. Լուսառաատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԽՈՐ ՎԻՐԱՊ	17-19 դդ.	0,7 կմ հվ	Հ	
1.1.				եկեղեցի ս. Աստվածածին	17 դ.		Հ	
	1.1.1.			զանգակատուն	17 դ.		Հ	
1.2.				եկեղեցի ս. Գևորգ	վրկո՝ 1662 թ.		Հ	
1.3.				բնակելի շինություններ	17 դ.		Հ	
1.4.				տնտեսական շինություններ	17 դ.		Հ	
1.5.				գերեզմանոց	18-19 դդ.		Հ	
1.6.				պարիսպ	17 դ.		Հ	
2.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՐԻ ԱՐՏԱՇԱՏ	մթա 185 թ. - մթ 4 դ.	հվ մասում	Հ	

3.50. Խաչփառ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գ. մ.	S	

3.51. Կանաչուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19 դ.	գ. մ.		
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	1908 թ.	գ. մ.		
	2.1.			խաչքար	12-13 դդ.			ազուցված եկեղեցու հվ պատին

3.52. Հայանիստ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՐԻ «ՈՍԿԵ ԲԼՈՒՐ» («ԱԼԹԻՆ ԹԵՓԵ»)	մթա 3 հզմ	աե մասում	Հ	բացվել է 1970-ական թթ., հնագետ Է. Խանզադյանի կողմից
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՐԻ	մթա 3-2 հզմ	աե մասում	Հ	«Ոսկե բլուր»-ից 0,5 կմ աե

3.53. Հնաբերդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՐԻ ԴՎԻՆ	մթա 3 հզմ-մթ 10 դ.	հս-աե մասում	Հ	
	1.1.			միջնաբերդ	մթա 8- 7 դդ, 4-8 դդ.		Հ	
		1.1.1.		գահասրահ	4 դ.		Հ	
		1.1.2.		թաղամաս բնակելի	9-13 դդ.		Հ	բլրի գագաթին և ստորոտներին
		1.1.3.		խանդակ	9-12 դդ.		Հ	միջնաբերդի շուրջը
		1.1.4.		պարիսպ	4-13 դդ.		Հ	միջնաբերդի և քաղաքատեղիի շուրջը
	1.2.			թաղամաս կենտրոնական	4-13 դդ.		Հ	միջնաբերդի հվ-ամ կողմում
		1.2.1.		բնակելի կառուցապատում	7-10 դդ.			
		1.2.2.		եկեղեցի ս. Գրիգոր (Կաթողիկե)	4-5 դդ., 7 դ.		Հ	
		1.2.3.		եկեղեցի	6 դ. կես		Հ	
		1.2.4.		պալատ կաթողիկոսական	5 դ.		Հ	
		1.2.5.		պալատ կաթողիկոսական	7 դ.		Հ	
		1.2.6.		պարիսպ	7 դ.			

3.54. Հովտաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3-2 հզմ	1 կմ հս	Հ	

3.56. Ղուկասավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	գ. մ.	S	կիսավեր
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գ. մ.	S	
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՂՈՒԿԱՍ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆԻ	1972 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ա. Զաքարյան

3.57. Մասիս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հվ եզրին	ս. Աստվածածին եկեղեցուց 200 մ հս-աե	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19 դ.	հվ եզրին	S	կիսավեր
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1983 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Գ. Եփրեմյան
4.				ՄԱՏՈՒՐ Ս. ԹԱՂԵՎՈՍ ԱՌԱՔՅԱԼ	16 դ.	հվ եզրին	S	կրկն.՝ 20 դ., ս. Աստվածածին եկեղեցուց հս-ամ
4.1.				խաչքար	1542 թ.		Հ	մատուռի ներսում

3.59. Միչյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս-աե եզրին	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈԿՅԱՆՆԵՍ	1890 թ.	Երկաթուղայինների փող.	S	
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1977 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ֆ. Ասատրյան

3.60. Մրգանուշ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գ. մ.	S	հողաշեն, այժմ՝ կիսավեր

3.61. Մրգավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3 հզմ	հվ-ամ եզրին	Հ	բլուր-բնակատեղի (թեփե), Երևան-Արտաշատ ավտոխճուղու աջ կողմում
	1.1.			գերեզմանոց	19-20 դդ.	հվ-ամ մասում	S	
		1.1.1.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
		1.1.2.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
		1.1.3.		խաչքար	12-13 դդ.		Հ	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1828 թ.	գ. մ.	S	հիմնավեր, ներկայումս ընթանում են շինարարական աշխատանքներ՝ եկեղեցին վերականգնելու համար
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀԱԿՈԲ	1902- 1905 թթ.	գ. մ.	S	պատվիրատու՝ Խորեն արքեպիսկոպոս Մուրադբեկյան
4.				ՀՈՒՇԱՐՁՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ	1960 թ.	գ. մ.	S	

				2034ԱՃՆԵՐԻՆ				
--	--	--	--	-------------	--	--	--	--

3.62. Մրգավետ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՃԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ 2034ԱՃՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գ. մ.	S	

3.64. Նիզամի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԼՃԱՓԻ ԲԼՈՒՐ»	մթա 3 հզմ	հս մասում	Հ	Բացվել է 1977-ին կատարված հետախուզական պեղումների արդյունքում՝ հնագետ Է. Խանգադյանի կողմից:

3.65. Նշական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19 դ.	հս-աե եզրին	S	գործող գերեզմանոցի տարածքում

3.67. Նորաբաց գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԵՆԳԻՉԱ»	մթա 5-4 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Հ	Բացվել է 1969-ին կատարված հետախուզական պեղումների ժամանակ: Սիստեմատիկ պեղումներն սկսել են 1985-ից՝ ԵՊՀ հնագիտության գիտահետազոտական լաբորատորիայի կողմից (ղեկ.՝ Գ. Արեշյան): Գտածոները պահվում են Հայաստանի պատմության թանգարանում:

3.69. Նորաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	անտիկ	0,5 կմ հս-աե	Հ	գործող գերեզմանոցի տարածքում
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19 դ.	0,5 կմ հս-աե	S	գործող գերեզմանոցի տարածքում
3.				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	0,5 կմ հս	Հ	ղաշտի մեջ բարձրացող մենավոր բլրի վրա
4.				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	գ. մ.	Հ	
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈԿՅԱՆՆԵՍ	19 դ.	գ. մ.	S	կիսավեր

3.70. Նոր Խարբերդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՄԵԾ ԵՂԵՈՆԻ ԶՈՐ ԽԱՐԲԵՐԴՅԻՆԵՐԻՆ	1965 թ.	գ. մ.	S	Նոր Խարբերդ-Այնթափ ճանապարհին, ճարտ.՝ Մ. Միքայելյան, Նկ.՝ Վ. Խաչատրյան

3.74. Շահումյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1887 թ.	գ. մ.	S	
2.				ՄԱՏՈՒՐ Ս. ՀԱԿՈԲ	19 դ. վրջ-20 դ. սկզբ	1 կմ հվ-ամ	S	«Դարդալու» վայրում, հիմնովին վրկռ.՝ 1970-ական թթ.
2.1.				գերեզմանոց	19 դ. վրջ-20 դ. սկզբ			մատուռի շուրջը, պահպանվել է 4 տապանաքար

3.75. Շաղափ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20 դդ.	հս եզրին	S	գործող գերեզմանոցի հարևանությամբ
2.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ԶԻՄԱՆԱՐԱ»	19-20 դդ.	4,5 կմ հվ-ամ	S	համանուն գյուղատեղիից 0,5 կմ հվ-աե
3.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԶԻՄԱՆԱՐԱ»	9-14 դդ.	4,5 կմ հվ-ամ	S	
3.1.			Եկեղեցի	10-12 դդ.			հիմնավեր
3.2.			խաչքար	10-11 դդ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում, հվ պատի շարվածքում
3.3.			խաչքար	10-11 դդ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում, պատի ստորին շարվածքում, դրված գլխիվայր
3.4.			խաչքար	12-13 դդ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում, դրված գլխիվայր
3.5.			խաչքար	13 դ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում
3.6.			խաչքար	13 դ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում
3.7.			խաչքար	13-14 դդ.			նորաշեն կղմինդրածածկ մատուռում, մուտքից ձախ
3.8.			խաչքար	16-17 դդ.			հիմնավեր Եկեղեցու մոտ

3.76. Ոսկետափ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՊԱՐՏԻԶԱԿ» («ԲԱԽՉԱԶՈՒՐ»)	9-14 դդ.	30 կմ աե		Նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի վերին ավազանի ձախ կողմում, գետափից 1 կմ հվ: Լքվել է 1959 թ.՝ գյուղերի խոշորացման հետևանքով:
1.1.				Եկեղեցի	12-13 դդ.			բնակատեղիի վերին մասում, խիստ ավերված
1.2.				գերեզմանոց	9-14 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ, մամռակալած
	1.2.1.			խաչքար	9-10 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ
	1.2.2.			խաչքար	9-10 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ, վերին ձախ անկյունը կտրված
	1.2.3.			խաչքար	10-11 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ, կանգնեցված թեք դիրքով
	1.2.4.			խաչքար	10-11 դդ.			մասամբ խրված հողի մեջ
	1.2.5.			խաչքար	10-11 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ, հողմնահարված
	1.2.6.			խաչքար	10-11 դդ.			կիսով խրված հողի մեջ
	1.2.7.			խաչքար	11-12 դդ.			կանգնեցված թեք դիրքով, կիսով խրված հողի մեջ
	1.2.8.			խաչքար	12-13 դդ.			վերնամասը մասամբ ջարդված
	1.2.9.			խաչքար	12-13 դդ.			ընկած գետին
2.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1967 թ.	գ. մ.	S	

3.77. Ոստան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19 դ.	հս մասում	S	գործող գերեզմանոցի կեստ-ում
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ	1848 թ.	գ. մ.	S	

3.79. Զրահովիտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԶՐԱՀՈՎԻՏ»	մթա 3-1 հզմ, 17-19 դդ.	հվ մասում	Հ	Երևան-Արտաշատ հին ավտոճանապարհի ձախ կողմում

3.82. Սայաթ-Նովա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3 հզմ	հս մասում	Հ	դրենաժային ջրանցքի մոտ, ճահճուտների մեջ

3.86. Սուրենավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՍՈՒՐԵՆ ՍՊԱՆԴԱՐՅԱՆԻ		գ. մ.	S	մշակույթի տան դիմաց

3.87. Վանաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հվ-աե		Արարատ-Վեդի ավտոճանապարհի աջ կողմում
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հս-աե		
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱԶԻԶՔԵՆԴ» («ԶԱՍՈՒՇԲԱՍԱՆ»)	մջնդ, 19-20 դդ.	27 կմ աե		Գյուղ Նախկին Արարատի շրջ., լքվել է 1949 թ.:
	2.1.			գերեզմանոց	13-15 դդ.			
		2.1.1.		խաչքար	13 դ.			
		2.1.2.		խաչքար	14 դ.			
	2.2.			մատուռ	13 դ.			
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍԵՎԱԶՈՂ» («ՂԱՐԱԹՈՐՓԱԽ»)	10-14 դդ., 19-20 դդ.	38 կմ աե		Նախկին Զյուլալու (Զերմանիս) գյուղից հվ-աե, համապատասխանում է պատմական Բնուտ գյուղին, ապաքնակեցվել է 1946-ին:
	3.1.			գերեզմանոց	12-13 դդ.			Վեդի գետի ձախ ափի բարձրադիր բլրալանջին, Զերմանիս գյուղատեղիից 3-4 կմ հվ-աե, 1986-ին գերեզմանոցը ենթարկվել է խիստ ավերածության՝ խաչքարերը տեղահանվել են և ջարդվել:
		3.1.1.		խաչքար	12-13 դդ.			մեծ մասով խրված հողի մեջ, ջարդված
		3.1.2.		խաչքար	1270-ական թթ.			պատվիրատու՝ Ստեփանոս կրոնավոր, 1986-ին խաչքարը տեղահանվել և ջարդվել է, պահպանվում է 9 բեկորների բաժանված
		3.1.3.		խաչքար	13 դ.			1986-ին տեղահանված, ընկած, մասամբ հողմնահարված
		3.1.4.		խաչքար	13 դ.			1986-ին խաչքարը ջարդվել է 2 մասի, վերին մասը տեղահանվել է, ստորինը՝ իր Նախնական տեղում է
		3.1.5.		խաչքար	13 դ.			ընկած, թերի
	3.2.			եկեղեցի ս. Աստվածածին	12-13 դդ.			Նորոգված՝ 1215-ին
4.				ԽԱՉՔԱՐ	11-13 դդ.	գ. մ.		գյուղամիջյան գերեզմանոցում, կոտրված 3 մասի
5.				ԽԱՉՔԱՐ	13-15 դդ.	գ. մ.		գյուղամիջյան գերեզմանոցում
6.				ԽԱՉՔԱՐ	14-15 դդ.	գ. մ.		գյուղամիջյան գերեզմանոցում երկատված
7.				ԽԱՉՔԱՐ	14-16 դդ.	գ. մ.		գյուղամիջյան գերեզմանոցում
8.				ԽԱՉՔԱՐ	15-17 դդ.	գ. մ.		գյուղամիջյան գերեզմանոցում
9.				ԽԱՉՔԱՐ	15-17 դդ.	գ. մ.		գյուղամիջյան գերեզմանոցում
10.				ԽԱՉՔԱՐ	15-17 դդ.	գ. մ.		գյուղամիջյան գերեզմանոցում, պահպանված 2/3 մասով
11.				ԽԱՉՔԱՐ	15-17 դդ.	գ. մ.		գյուղամիջյան գերեզմանոցում

3.88. Վարդաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-20 դդ.	գ. մ.	S	
	1.1.			եկեղեցի	19 դ.		S	հիմնովին վերակառուցված 1997-ին, վրկռ. ճարտ.՝ Թ.

						Գևորգյան
1.2.			խաչքար	9 դ.		
1.3.			խաչքար	10-11 դդ.		
1.4.			խաչքար	12-13 դդ.		
1.5.			խաչքար	12-13 դդ.		
1.6.			խաչքար	13-14 դդ.		
1.7.			խաչքար	15-16 դդ.		
1.8.			խաչքար	15-16 դդ.		
1.9.			խաչքար	19 դ.		

3.91. Վերին Արտաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19 դ.	ամ մասում	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գ. մ.	S	
3.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1948 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Գ. Թամանյան
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Միրզոյան ճարտ.՝ Յու. Թամանյան
5.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՅԱԿՈՎ ՍՎԵՐԼՈՎԻ	1959 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Մանասյան
6.				ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ	1957 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Գ. Թամանյան

3.92. Վերին Դվին գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ՈՒՄՐԱ»	19 դ.	գ. մ.	S	ասորական եկեղեցի
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19 դ.	գ. մ.	S	

3.93. Տափերական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ 50-ԱՄՅԱԿԻՆ	1968 թ.	Երևան-Արարատ ճանապարհից աջ	S	ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան

3.94. Ուրցալանջ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-20 դդ.	ամ մասում	S	
	1.1.			խաչքար	13-14 դդ.			
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	14-18 դդ.	1,5 կմ հս-ամ	S	Երևան-Գորիս մայրուղուց ձախ, բլրի վրա

3.95. Ուրցածոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզվ	6 կմ հս-ամ	Հ	
2.				ԱՄՐՈՑ «ՏԱՓԻ ԲԵՐԴ» («ԳԵՎՈՐԳ ՄԱՐԶՊԵՏՈՒՆԻ»)	10-13 դդ.	6 կմ հս-ամ	Հ	
	2.1.			եկեղեցի	10-13 դդ.			
		2.1.1.		տապանաքար	12-13 թթ.		Հ	եկեղեցու պատի ստորին շարվածքում, մարդու սխեմատիկ պատկերով
		2.1.2.		տապանաքար Թաթևոսի	15-16 դդ.		Հ	եկեղեցու հս պատի տակ
	2.2.			օժանդակ շինություններ	10-13 դդ.			
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՂԱՐԱԲԱՂԱՐ»	10-16 դդ., 19-20 դդ.	5 կմ աե		Նախկին Արարատի շրջ., կնտ մասում, խոսրով գետակի ստորին հոսանքում, ապաքնակեցվել է 1959-1960 թթ.:
	3.1.			եկեղեցի	5-6 դդ.			ավերված, պահպանվել են միայն

						հիմքերը
3.2.			եկեղեցի	13-14 դդ.		Կիսավեր, պահպանվել են առ պատը, հս և հվ պատերը՝ մասամբ
4.			ԵԿԵՂԵՑԻ	13-15 դդ.	10 կմ հս	Հ Ուրծ քաղաքատեղիից հվ, հիմնավեր
5.			ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ՈՒՐԾ	4-17 դդ.	7 կմ հս-առ	Հ
5.1.			ամրոց «Ուրծի բերդ»	4-13 դդ.		Հ
5.2.			եկեղեցի	5-6 դդ.		Հ քաղաքատեղիի հվ-ամ մասում, խոսքով գետի աջ ափին, փոքրիկ բլրի գագաթին, հիմնավեր
5.3.			եկեղեցական համալիր «Վանք»	14-15 դդ.		Հ քաղաքատեղիի հս մասում, բարձունքի վրա
	5.3.1.		եկեղեցի	14 դ.		փոքր եկեղեցի (անվանում են Նաև մատուռ)
	5.3.2.		եկեղեցի	14 դ.		մեծ եկեղեցի, կիսավեր
	5.3.3.		գերեզմանոց	14-17 դդ.		
5.4.			եկեղեցական համալիր «Վանք»	15-17 դդ.		Հ քաղաքատեղիի առ մասում, կիսավեր
	5.4.1.		եկեղեցի	15-16 դդ.		
		5.4.1.1.	խաչքար	14 դ.		եկեղեցու ներսում
		5.4.1.2.	խաչքար	15-16 դդ.		եկեղեցու ներսում
		5.4.1.3.	տապանաքար	16 դ.		եկեղեցու ներսում՝ կիսաեղծ արձանագրությամբ
	5.4.2.		գավիթ	15-16 դդ.		
		5.4.2.1.	խաչքար	1526 թ.		գավթի ներսում՝ կանգնեցված գլխիվայր
	5.4.3.		գերեզմանոց	12-17 դդ.		
		5.4.3.1.	խաչքար	12-13 դդ.		
		5.4.3.2.	խաչքար	13-15 դդ.		
		5.4.3.3.	խաչքար	13-15 դդ.		
		5.4.3.4.	խաչքար	14-15 դդ.		
		5.4.3.5.	խաչքար	15-17 դդ.		
		5.4.3.6.	խաչքար	15-17 դդ.		
		5.4.3.7.	խաչքար	15-17 դդ.		
		5.4.3.8.	տապանաքար	15-17 դդ.		
		5.4.3.9.	տապանաքար	15-17 դդ.		

3.96. Փոքր Վեդի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-19 դդ.		S	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳՅՈՒԶՂԵՆ»	9-14 դդ., 18-19 դդ.	37 կմ առ		Նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի վերին հոսանքի շրջանում, անտառապատ լեռնային վայրում, լքվել է 1949-ին:
	2.1.			գերեզմանոց	9-17 դդ.			գյուղատեղիից 0,5 կմ հս
		2.1.1.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, խիստ հողմահարված
		2.1.2.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, խիստ հողմահարված վերնամասը ջարդված
		2.1.3.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, հենած քարի, խիստ հողմահարված
		2.1.4.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, մասամբ հողմահարված, պահպանվել է վերին կեսը
		2.1.5.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, խիստ հողմահարված
		2.1.6.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված, խիստ հողմահարված, վերնամասը ջարդված
		2.1.7.		խաչքար	13-14 դդ.			տեղահանված, պահպանվել է 2 բեկորով

	2.1.8.	խաչքար	13-14 դդ.		տեղահանված, վերնամասը ջարդված, ձախ եզրագոտին և վարդյակը տաշված
	2.1.9.	խաչքար	13-14 դդ.		տեղահանված, մասամբ հողմնահարված, վերնամասը ջարդված
	2.1.10.	խաչքար	1328 թ.		Տեղահանված, խիստ հողմնահարված, վերնամասը չի պահպանվել
	2.1.11.	խաչքար	1459 թ.		տեղահանված, վերնամասը չի պահպանվել
2.2.		գերեզմանոց	11-14 դդ.		գյուղատեղիի հվ-ամ եզրին
	2.2.1.	տապանաքար Մարգար սարկավագի	1317 թ.		տեղահանված
	2.2.2.	տապանաքար	16-17 դդ.		տեղահանված, մասամբ հողմնահարված
2.3.		խաչքար	16-17 դդ.		Գյուղատեղիի կնտ-ում, հենած ծառին, պահպանվել է կիսով:
3.		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1968 թ.	գ. մ. S	

98 Խոսքովի արգելոց
1. Ալիմարդան գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ԱԼԻՄԱՐԴԱՆ»	17-19 դդ.	Արտաշատից 25 կմ հս-աե		Գյուղ Նախկին Արարատի, 1940 թ.-ից՝ Արտաշատի շրջանում, Ազատ գետի վերին հոսանքում, Միլի գետի հովտում, Գողթ գյուղի դիմաց, լքվել է 1948-1949 թթ.

2. Աղասիբեկյու գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ԱՂԱՍԻԲԵԿՆՈՒ» («ԱՂԱՍԼՈՒ»)	12-17 դդ., 19-20 դդ.	Վեդիից 15 կմ հվ-աե		Նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի աջ վտակ Խոսրով գետակի միջին հոսանքի աջ ափին, լքվել է 1930-ական թթ.՝ բնակավայրի խոշորացման հետևանքով
	1.1.			խաչքար	13 դ.			տեղահանված, ջարդված, պահպանվում է 2 կտորը

3. Աղբիլիսա գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ԱՂԲԻԼԻՍԱ» («ՍՊԻՏԱԿ ՎԱՆՔ»)	10-14 դդ.	Վեդիից 42 կմ հս-աե		Նախկին Արարատի շրջ. աե մասում, Վեդի գետի վերին հոսանքում, Վեդի գետի վտակ Խոսրով գետի աջ կողմում, Սագրաբերդից 4 կմ հս-աե, լքվել է 1950-ական թթ.:
	1.1.			Եկեղեցի «Սպիտակ վանք» (Աղբիլիսա)	12-13 դդ.			կիսավեր, ծածկն ամբողջապես փլված
		1.1.1.		գերեզմանոց	11-14 դդ.			Եկեղեցու շուրջը
			1.1.1.1.	խաչքար	11-12 դդ.			Եկեղեցու հս-աե անկյան մոտ, տեղահանված
			1.1.1.2.	խաչքար	1283 թ.			Եկեղեցու հվ-ամ անկյան մոտ, պատվիրատուներ՝ Գրիգոր և Հայրապետ
			1.1.1.3.	խաչքար	13-14 դդ.			հենած Եկեղեցու հվ պատին, արտաքուստ

4. Ավանիկ (Փոքր շեն), (Զյորիփեկ) գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ԱՎԱՆԻԿ» («ՓՈՔՐ ՇԵՆ»), («ԶՅՈՐՓԻԷՆԻ»)	5-17 դդ. 18-20 դդ.	Գառնի գյուղից 14 կմ հվ-աե		Ազատ գետի աջակողմյան թեքի սարավանջին, պատկանել է Հավուց թառին, իսկ 18 դ.՝ Խոր Վիրապին
	1.1.			աղբյուր	12-16 դդ.			գյուղատեղիի հս-աե կողմում
	1.2.			գերեզմանոց	9-14 դդ.			գյուղատեղիի հվ կողմում, ծորաբերանի բարձրադիր սարահարթին

1.3.		Եկեղեցի	4-5 դդ.		ավերակ
	1.3.1.	Կոթող	6-7 դդ.		Եկեղեցու ամ կողմում
	1.3.2.	խաչքար	9-10 դդ.		Աջ թևը չի պահպանվել, Եկեղեցու հվ պատի տակ:
	1.3.3.	տապանաքար Աշոտի	9-10 դդ.		Եկեղեցու հվ-աե անկյան մոտ, արձանագիր, Աշոտ Բագրատունու վաղամեռիկ թոռան տապանաքարն է:
1.4.		խաչքար	10-11 դդ.		գյուղատեղիի ավերակների մեջ, ագուցված մի տան պահպանված պատին, արձանագիր, վերին և ստորին մասերը ջարդված
1.5.		խաչքար	10-11 դդ.		Եկեղեցուց հս-աե, տնատեղերի փլատակների մեջ
1.6.		խաչքար	12-13 դդ.		գյուղատեղիից ամ, Գլան տանող ճանապարհին, տեղահանված, մամռակաված
1.7.		խաչքար	1282 թ.		Ժայռափոր, Գառնի-Կաքավաբերդ խճուղու եզրին, արձանագիր (6 տող), արձանագրությունը վնասված գանձախույզների պայթեցումներից
1.8.		խաչքար	13 դ.		գյուղատեղիի հվ մասում, մամռակաված

5. Բայբուրդ գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ	5-7 դդ.	կնտ		
	1.1.			Եկեղեցի	5-7 դդ.			կիսավեր
	1.2.			գավիթ	5-7 դդ.			կից է Եկեղեցուն հվ-ից, ավերակ
	1.3.			գերեզմանոց	10-14 դդ.			Եկեղեցու շուրջը
	1.3.1.			խաչքար	5-7 դդ.			թևավոր, Եկեղեցու ամ պատի տակ, Ներքին թևը ջարդված
	1.3.2.			խաչքար	9-10 դդ.			Եկեղեցու ամ պատի տակ, խիստ հողմնահարված
	1.3.3.			խաչքար	10 դ.			Եկեղեցու հվ պատի մոտ, մակերեսը ջարդոտված
	1.3.4.			խաչքար	10 դ.			Եկեղեցու հվ պատի մոտ, եզրերը ջարդոտված
	1.3.5.			խաչքար	10-11 դդ.			Եկեղեցու ամ պատի տակ, անկյունները ջարդված
	1.3.6.			խաչքար	10-11 դդ.			Եկեղեցու ամ պատի տակ, խիստ հողմնահարված
	1.3.7.			խաչքար	10-11 դդ.			Եկեղեցու ամ պատի մոտ, եզրերը ջարդոտված
	1.3.8.			խաչքար	11 դ.			Եկեղեցու հվ պատի դիմաց, եզրերը և անկյունները ջարդոտված
	1.3.9.			խաչքար	14-15 դդ.			Եկեղեցու հվ պատի տակ, եզրերը ջարդված, կանգնեցված գետնին

6. Բերդատակ (Կալադիբի) գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԿԱՔԱԿԱՐԵՐ» («ԹԱԹՈՒԼԻ ԲԵՐ»)	մթա 2 հզմ, 10-14 դդ.	Նախկին Արտաշատի շրջ., Գառնիից 12 կմ հվ-աե, «Բերդատակ» գյուղատեղիից 2 կմ հս		
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ԲԵՐՂԱՏԱԿ»	17-18 դդ.	Նախկին Արտաշատի շրջ., Գառնիից 12 կմ հվ-աե		Նախկին Կալադիբի գյուղն է, որ ապաքնակեցվել է 1950-ական թթ.: Այդպես է կոչվել Կաքավաբերդի տակ գտնվելու համար:
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	13 դ.	Կաքավաբերդից 4 կմ հս-աե, Կոթուր գետից աջ բարձրացող ժայռերի մեջ		Ժայռափոր
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ՅԱՆԸՇԽԱՆ ԱՅՐ» (ԺԱՅՈՒՓՈՐ ՄԵՆԱՍՏԱՆ)	7-17 դդ.	Կաքավաբերդից 5 կմ աե, Քոռածոր կոչվող կիրճում		Ժայռափոր, պահպանվել է միայն հս հատվածը:

5.				ՏԱՊԱՆԱՏՈՒՆ	13 դ.	Կաքավաբերդ ամրոցից 4 կմ հվ-ան	Ժայռափոր, խիստ ավերված, պայթեցվել է գանձախույզների կողմից՝ 1980-ական թթ.:
----	--	--	--	------------	-------	-------------------------------	---

7. Գլան (Գիլանյար) գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՆԵՐՔԻՆ ԳԼԱՆ»	10-17 դդ.	Արտաշատից 28 կմ հս-ան, Բայբուրդից 3 կմ ամ		Հիշատակվում է որպես Աղջոց վանքի կալվածք:
	1.1.			խաչքար	9-10 դդ.			գյուղատեղիի կնտ-ում, հիմնավեր եկեղեցու ավերակների մեջ
	1.2.			խաչքար	10-11 դդ.			գյուղատեղիի ամ կողմում
	1.3.			խաչքար	13 դ.			գյուղատեղիի հս կողմում
	1.4.			խաչքար	13 դ.			Գյուղատեղիի կնտ-ում, հիմնավեր, եկեղեցու ավերակների մեջ, վերնամասը չի պահպանվել, տեղահանված:
	1.5.			խաչքար	14-15 դդ.			գյուղատեղիի հիմնավեր եկեղեցուց ան, ժայռաբեկորի վրա
	1.6.			խաչքար	14-15 դդ.			Գյուղատեղիի ամ կողմում, պահպանվում է 2 կետով:
	1.7.			խաչքար	16-17 դդ.			Գյուղատեղիի հս-ամ կողմում, պահպանվում է 2 կետով:
	1.8.			տապանաքար	12-13 դդ.			գյուղատեղիի հիմնավեր եկեղեցուց 5 մ ամ, եզրերը ջարդված, խիստ հողմնահարված և մամռապատ
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԵՐԻՆ ԳԼԱՆ»	18-19 դդ.	Արտաշատից 28 կմ հս-ան, Աղջոց վանքից 1 կմ հս-ան		Հիշատակվում է որպես Աղջոց վանքի կալվածք:
	2.1.			գերեզմանոց	12-16 դդ.			գյուղատեղիի հվ կողմում
		2.1.1.		խաչքար	12-13 դդ.			պոչուկը ջարդված, մասամբ հողմնահարված
		2.1.2.		խաչքար	12-13 դդ.			
		2.1.3.		խաչքար	12-13 դդ.			Երկատված, վերնամասը չի պահպանվել
		2.1.4.		խաչքար Ութանես քահանայի	1233 թ.			թեքությամբ խրված հողի մեջ
		2.1.5.		խաչքար	14 դ.			հողմնահարված, մասամբ մամռակալած
		2.1.6.		խաչքար	14-15 դդ.			տեղահանված
		2.1.7.		խաչքար	14-15 դդ.			խիստ հողմնահարված
		2.1.8.		խաչքար Միրիջանի	1451 թ.			խիստ հողմնահարված, մամռակալած, ընկած գետնին
		2.1.9.		խաչքար	15 դ.			
		2.1.10.		խաչքար	15 դ.			
		2.1.11.		խաչքար Միրիջանի	15 դ.			ամրացված պատվանդանին
		2.1.12.		խաչքար	15-16 դդ.			խիստ հողմնահարված և մամռակալած
		2.1.13.		խաչքար	15-16 դդ.			
		2.1.14.		խաչքար	15-16 դդ.			տեղահանված և հողմնահարված
		2.1.15.		խաչքար	16 դ.			մասամբ հողմնահարված
		2.1.16.		տապանաքար	14-15 դդ.			մասամբ հողմնահարված
		2.1.17.		տապանաքար	14-15 դդ.			խիստ հողմնահարված
		2.1.18.		տապանաքար Չալապի	15-16 դդ.			
		2.1.19.		տապանաքար	15-16 դդ.			խիստ հողմնահարված և մամռապատ
		2.1.20.		տապանաքար	15-16 դդ.			
		2.1.21.		տապանաքար	15-16 դդ.			Սալի մեջտեղում բացված է անցք:

8. Գյուլասոր գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳՅՈՒԼԱՍՈՐ»	9-17 դդ.	Արտաշատից 29 կմ ատ		Նախկին Արտաշատի շրջ., Ազատ գետի ծախ կողմում: Բնակվել են հիմնականում ասորիներ:
	1.1.			գերեզմանոց	10-14 դդ.			Գյուղատեղիի կնտ-ում, գյուղատեղիի մեծ գեր-ոցն է
		1.1.1.		արձանագրություն	1029 թ.			10-տողանոց
		1.1.2.		խաչքար	9-10 դդ.			տեղահանված
		1.1.3.		խաչքար	10-11 դդ.			տեղահանված, վերին մասը ջարդված, մասամբ հողմնահարված
		1.1.4.		խաչքար	10-11 դդ.			տեղահանված, վերին մասը ջարդված, մասամբ հողմնահարված
		1.1.5.		խաչքար	10-11 դդ.			տեղահանված, մասամբ հողմնահարված
		1.1.6.		խաչքար	10-11 դդ.			տեղահանված, մասամբ հողմնահարված
		1.1.7.		խաչքար	11-12 դդ.			տեղահանված
		1.1.8.		խաչքար	11-12 դդ.			տեղահանված
		1.1.9.		խաչքար	12 դ.			տեղահանված
		1.1.10.		խաչքար	12-13 դդ.			տեղահանված, մասամբ հողմնահարված, մամռակալած
		1.1.11.		խաչքար	12-13 դդ.			տեղահանված
		1.1.12.		խաչքար	13 դ.			տեղահանված, ջարդված 2 մասի, մասամբ հողմնահարված
		1.1.13.		խաչքար	13 դ.			տեղահանված, մասամբ հողմնահարված, մամռակալած
		1.1.14.		խաչքար	13 դ.			տեղահանված
		1.1.15.		խաչքար	14-15 դդ.			տեղահանված
		1.1.16.		խաչքար	1499 թ.			մասամբ հողմնահարված
		1.1.17.		խաչքար	15-16 դդ.			տեղահանված
		1.1.18.		խաչքար	16 դ.			տեղահանված, մասամբ հողմնահարված, մամռակալած
		1.1.19.		կոթող	11-12 դդ.			տեղահանված, վերին մասը ջարդված
	1.2.			գերեզմանոց	11-13 դդ.			Գյուղատեղիի հվ-ատ բլրին, խաչքարերը բերված են հարևան գյուղատեղիներից և բերև տապանաքար դրված են ասորիների գերեզմանների
		1.2.1.		խաչքար	12-13 դդ.			տեղահանված, արձանագիր
		1.2.2.		խաչքար Սիմեոնի	12-13 դդ.			
		1.2.3.		խաչքար	13 դ.			արձանագիր

9. Չիմի գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՉԻՄԻ»	10-16 դդ., 19-20 դդ.	Վեդի գետի վերին հոսանքի շրջանում		Նախկին Արարատի շրջ., լքվել է 1940-ական թթ.՝ բնակիչների Ադրբեջան տեղափոխվելու կապակցությամբ:
	1.1.			խաչքար	12-13 դդ.			գյուղատեղիի Հս մասում, սարալանջին, տեղահանված, երկատված, թեթևակի հողմնահարված

10. Իմիրզեկ գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-11 դդ.	Ազատ գետի ձախ վտակ Դարբանդի աջ կողմում, Իմիրզեկ գյուղատեղիից 4 կմ հվ- ատ		ծածկված է գրեթե անանցանելի բուսականությամբ
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-18 դդ.	Բայբուրդից 3 կմ ատ		Նախկին Արտաշատի շրջ. ատ

		«ԻՄԻՐՉԵԿ» («ՎԱՆԱՍՏԱՆ»)			մասում, «Արջածորի բարձունք» կոչվող բարձրադիր վայրում, Ուխտումնականք գետակի աջ ափին
2.1.		Եկեղեցի ս. Աստվածածին	13 դ.		գյուղատեղիի կնտ-ում, ավերված
2.2.		գերեզմանոց	13-14 դդ.		ավերակ եկեղեցու ամ կողմում
	2.2.1.	խաչքար	13 դ.		վերնամասը ջարդված
	2.2.2.	խաչքար	13 դ.		արձանագիր, հողմնահարված, եզրերը ջարդված, գեր-ոցի ամ մասում
	2.2.3.	խաչքար	13-14 դդ.		Երկատված, պահպանվել է միայն վերին մասը:
	2.2.4.	խաչքար	15 դ.		վերնամասը ջարդված
	2.2.5.	խաչքար Սաթեայի	1432 թ.		եզրերն ու քիվը ջարդված
	2.2.6.	խաչքար	1471 թ.		վերին աջ անկյունը և եզրերը ջարդված
	2.2.7.	խաչքար	15-16 դդ.		Երկատված, վերին մասը չի պահպանվել
	2.2.8.	խաչքար Գոհարի	16 դ.		վերին ձախ անկյունը ջարդված
	2.2.9.	խաչքար	16 դ.		անկյունները ջարդված
	2.2.10.	խաչքար	1551 թ.		տեղահանված, եզրերը ջարդոտված
	2.2.11.	խաչքար	1569 թ.		Երկատված, պահպանվել է ստորին մասը
	2.2.12.	խաչքար	16-17 դդ.		եզրամասերը ջարդված
	2.2.13.	խաչքար	16-17 դդ.		կանգուն, խիստ հողմնահարված
	2.2.14.	տապանաքար	12-13 դդ.		տեղաշարժված, եզրերն ու անկյունները ջարդված
	2.2.15.	տապանաքար	12-13 դդ.		գեր-ոցի կնտ-ում
	2.2.16.	տապանաքար	12-13 դդ.		գեր-ոցի կնտ-ում, եռատված, եզրերը ջարդված
	2.2.17.	տապանաքար	12-13 դդ.		գեր-ոցի կնտ-ում, մեծ մասամբ ծածկված հողով
	2.2.18.	տապանաքար	12-13 դդ.		գեր-ոցի կնտ-ում, խիստ հողմնահարված, անկյունները ջարդված
	2.2.19.	տապանաքար	12-13 դդ.		կենտրոնից ջարդված
	2.2.20.	տապանաքար	13 դ.		եռատված
	2.2.21.	տապանաքար	13 դ.		արձանագիր, արձանագրությունը հողմնահարված, եզրերը ջարդված
	2.2.22.	տապանաքար	13 դ.		մեծ մասամբ ծածկված հողով, անկյունները ջարդված
	2.2.23.	տապանաքար	13 դ.		գեր-ոցի հս-աե մասում
	2.2.24.	տապանաքար	15-16 դդ.		գեր-ոցի աե մասում, արձանագիր, խիստ հողմնահարված, եզրերն ու անկյունները ջարդված
2.3.		խաչքար	12-13 դդ.		գյուղատեղիի հս-աե մասում, երկատված, ընկած գետին
2.4.		խաչքար	13 դ.		ագուցված բնակելի տներից մեկի պատին, բեկոր
2.5.		խաչքար	15-16 դդ.		քիվին անավարտ արձանագրություն, գյուղատեղիի հվ մասում
2.6.		խաչքար	16-17 դդ.		գյուղատեղիի հվ-ամ մասում, բնակելի տներից մեկի պատի մոտ
2.7.		խաչքար	1568 թ.		գյուղատեղիի հվ-ամ մասում, բնակելի տներից մեկի պատի

						մոտ հենած, եզրերը ջարդված
3.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄԻՐԶԻԿԻ ԽՈՒՑ»	12-13 դդ.	Ազատ գետի աջ ափին, Իմիրզեկ գյուղատեղիից 5 կմ հս- աե	
3.1.			քարայր-կացարան	10-13 դդ.		ժայռափոր, միակտոր ժայռի մեջ
4.			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՓՈՔԻ ԻՄԻՐԶԵԿ» («ՓՈՔԻ ՎԱՆՍՏԱՆ»)	12-17 դդ.	Իմիրզեկ գյուղատեղիից 1 կմ հս- աե	
5.			ՔԱՐԱՅՐ- ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	9-13 դդ.	Ազատ գետի ձախ վտակ Դարբանդի աջ կողմում	ուղղահայաց ժայռերի ստորոտում
5.1.			եկեղեցի	12-13 դդ.		Կիսաժայռափոր, կիսավեր, պահպանվել է ժայռափոր հատվածը:
5.2.			մատուռ	12-13 դդ.		Կիսաժայռափոր, կիսավեր, կառույցի քարակիր վերնամասն ամբողջությամբ քանդված է:
5.3.			քարայր-կացարան	9-13 դդ.		կիսավեր

11. Խոսքով գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽՈՍՐՈՎ»	9-17 դդ.	Վեդիից 35 կմ հս-աե		Նախկին Արարատի շրջ., Վեդի գետի աջակողմյան խոսքով վտակի վերին հոսանքի շրջանում
1.1.				եկեղեցի	12-13 դդ.			Գյուղատեղիից 4 կմ հս-աե, բարձր լեռնազանգվածի ստորոտին, աղբյուրի մոտ, անտառի եզրին, ավերակ, կանգուն է միայն հս պատը:
1.2.				եկեղեցի	13 դ.			Գյուղատեղիի կես-ում, սարալանջին, ավերակ, պահպանվել են միայն հս հատվածի պատերը՝ 1- 1,5 մ բարձրությամբ:
1.3.				խաչքար	12 դ.			խրված հողի մեջ, մամռակաված
1.4.				խաչքար	12 դ.			ժայռափոր, գյուղատեղիից 2 կմ հս-ամ, «Մենաստան» վայրում, ժայռի արևմտահայաց երեսին
1.5.				խաչքար	12-13 դդ.			ժայռափոր, գյուղատեղիից 2 կմ հս-ամ, «Մենաստան» վայրում, ժայռի արևմտահայաց երեսին
1.6.				խաչքար	12-13 դդ.			խրված հողի մեջ, մեջտեղից ճաքած
1.7.				խաչքար	12-13 դդ.			վերնամասի աջ անկյունը վնասված
1.8.				խաչքար	12-13 դդ.			ընկած գետնին, եզրամասերը կոտրված
1.9.				խաչքար	12-13 դդ.			պահպանված 1/4 մասով, վերին ձախ անկյունը
1.10.				խաչքար	12-13 դդ.			Ընկած գետնին, պահպանվել է 1/4 մասով, ստորին ձախ անկյունը
1.11.				խաչքար Յոնանսարի	13-14 դդ.			ստորին մասը կոտրված
1.12.				խաչքար	13-14 դդ.			տեղահանված
1.13.				խաչքար	13-14 դդ.			խրված հողի մեջ, մամռակաված, արձանագիր
1.14.				խաչքար	15-16 դդ.			խրված հողի մեջ
1.15.				խաչքար Սահակ քահանայի	1501 թ.			խրված հողի մեջ
1.16.				խաչքար	16 դ.			պատվանդանից իջեցված
1.17.				մատուռ	12-13 դդ.			գյուղատեղիից 2 կմ հս-ամ
1.18.				քարայր- կացարանների համալիր	12-13 դդ.			գյուղատեղիից 4 կմ աե, լեռնազանգվածի հարավահայաց ստորոտին

12. Խուց գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽՈՒՑ»	10-13 դդ., 17 դ.	Արտաշատից 34 կմ		Ազատ գետի աջ կողմում,

				հս-աե	սարալանջին
1.1.		Եկեղեցական համալիր «Խուց»	11-12 դդ.		ժայռափոր
	1.1.1.	Եկեղեցի	11-12 դդ.		ժայռափոր
	1.1.2.	մատուռ	11-12 դդ.		ժայռափոր
	1.1.3.	մատուռ	11-12 դդ.		կիսաժայռափոր
	1.1.4.	տապանատուն	12-13 դդ.		կիսաժայռափոր

13. Մանկուք գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ՄԱՆԿՈՒՔ» («ՍԱԳՐԱԲԵՐՂ»)	5-17 դդ.	Ուրցածորից 26 կմ հս-աե		Նախկին Արարատի շրջ., Մանկուք գետի վերին հոսանքի անտառապատ հովտում, ապա բնակեցվել է 1959-ին:
	1.1.			ամրոց «Սագրաբերդ»	5-8 դդ.			հիմնավեր, Խոսրով գետից ձախ, բարձր ժայռոտ սարի գագաթին
	1.2.			գերեզմանոց	9-14 դդ.			Խոսրով գետից ձախ, բլրի գագաթին
		1.2.1.		խաչքար	9-10 դդ.			գեր-ոցի կնտ-ում, մամռակալած
		1.2.2.		խաչքար	10-11 դդ.			ընկած, տեղահանված, հողմնահարված
		1.2.3.		խաչքար	11-12 դդ.			մամռակալած, հողմնահարված
		1.2.4.		խաչքար	11-12 դդ.			մամռակալված
		1.2.5.		խաչքար	11-12 դդ.			ընկած, մամռակալած
		1.2.6.		խաչքար	1157 թ.			գեր-ոցի կնտ-ում, թեքված դեպի ամ, կիսաեղծ արձանագրությամբ (4 տող)
		1.2.7.		խաչքար	12-13 դդ.			շրջված՝ պատվանդանի հետ միասին
		1.2.8.		խաչքար	12-13 դդ.			ընկած, հողմնահարված
	1.3.			Եկեղեցի	10-13 դդ.			գյուղատեղիի հվ-ամ մասում, անտառոտ լանջին
	1.4.			Եկեղեցի	13 դ.			գյուղատեղիի հս-ամ մասում, բարձրադիր ժայռի լանջին, թաղը և պատերի վերին շարքերը քանդված
	1.5.			խաչքար	13 դ. 2-րդ կես			գյուղատեղիի ավերակների մեջ, արձանագիր (13 տող և կողին 12 կարճ տող): Տեղահանված, պահպանվել է ստորին կեսը:

3.99. Մարզի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն հանդիսացող պահուստային ֆոնդի հողեր 1. Աղջոց գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ԱՂՋՈՑ»	10-18 դդ.	Գառնիից 5-6 կմ հվ-աե		Արտաշատի շրջ. Նախկին Գիլանլար փողբիկ գյուղի մոտ
	1.1.			վանական համալիր Աղջոց ս. Ստեփանոս	12-13 դդ.			Գիլանլարից 1 կմ հս
		1.1.1.		Եկեղեցի ս. Ստեփանոս	13 դ.			պատվիրատու՝ Չազա իշխանուհի Ավերվել է 1679 թ. երկրաշարժից:
			1.1.1.1.	խաչքար	1258 թ.			Եկղ-ցու հվ պատի մոտ, արտաքուստ
			1.1.1.2.	խաչքար	13 դ.			ամ ճակատի վերնամասում ագուցված
			1.1.1.3.	խաչքար	13 դ.			ամ ճակատի վերնամասում ագուցված
			1.1.1.4.	խաչքար	13 դ.			ամ պատի մոտ
			1.1.1.5.	խաչքար	13 դ.			ամ ճակատի վերնամասում ագուցված
			1.1.1.6.	խաչքար	13 դ.			ամ ճակատին ագուցված, մուտքից հվ
			1.1.1.7.	խաչքար	16-17 դդ.			ամ պատի մոտ, մուտքից հս, երկատված
		1.1.2.		գավիթ	13 դ.			կից է Եկեղեցուն ամ-ից

		1.1.2.1.	խաչքար	12-13 դդ.		ագուցված հվ պատին, ներքուստ
		1.1.2.2.	խաչքար	12-13 դդ.		ագուցված հվ պատին, ներքուստ
		1.1.2.3.	խաչքար	12-13 դդ.		ագուցված առ պատին, խիստ հողմահարված
		1.1.2.4.	խաչքար	12-13 դդ.		ագուցված առ պատին
		1.1.2.5.	խաչքար	15 դ.		հվ-ամ անկյան մոտ, ստորին մասը ջարդված, տեղահանված
		1.1.2.6.	տապանաքար	13 դ.		գավթում, արձանագիր, հողմահարված
		1.1.2.7.	տապանաքար	14-15 դդ.		գավթի հս պատի մոտ, արտաքուստ, արձանագիր, թեթևակի հողմահարված
	1.1.3.		Եկեղեցի ս. Պողոս-Պետրոս	1270 թ.		կից Է ս. Ստեփանոս եկղ-ցուն, կիսավեր
		1.1.3.1.	խաչքար	12-13 դդ.		հենած ամ պատին, երկատված
		1.1.3.2.	խաչքար Կարապետ վարդապետի	1219 թ.		ամ պատի դիմաց
		1.1.3.3.	խաչքար	13 դ.		ավագ խորանում, տեղահանված
		1.1.3.4.	խաչքար	14-15 դդ.		ամ պատի մոտ, արտաքուստ, երկատված
		1.1.3.5.	խաչքար	15-16 դդ.		ամ պատի դիմաց, երկատված, մամռապատ
		1.1.3.6.	խաչքար Մարգարի	1555 թ.		հենած ամ պատին, վերին ձախ անկյունը և ելուստը ջարդված
		1.1.3.7.	խաչքար	16-17 դդ.		հենած ամ պատին, ստորին աջ անկյունը ջարդված, հողմահարված
	1.1.4.		օժանդակ շինություններ	13-14 դդ.		համալիրի հս կողմում, ավերված
	1.1.5.		գերեզմանոց	9-17 դդ.		վանքից 150 մ ամ, թեք բլրալանջին
		1.1.5.1.	խաչքար	9-10 դդ.		թեթևակի հողմահարված, տեղահանված
		1.1.5.2.	խաչքար	9-10 դդ.		խիստ հողմահարված, տեղահանված
		1.1.5.3.	խաչքար	9-10 դդ.		պոչուկը ջարդված, հողմահարված, տեղահանված
		1.1.5.4.	խաչքար	9-10 դդ.		ստորին մասը ջարդված, տեղահանված
		1.1.5.5.	խաչքար	9-10 դդ.		հողմահարված, տեղահանված
		1.1.5.6.	խաչքար	9-10 դդ.		տեղահանված
		1.1.5.7.	խաչքար	10-11 դդ.		թեթևակի հողմահարված, տեղահանված
		1.1.5.8.	խաչքար	10-11 դդ.		թեթևակի հողմահարված, տեղահանված
		1.1.5.9.	խաչքար	10-11 դդ.		տեղահանված
		1.1.5.10.	խաչքար	11-12 դդ.		ելուստը ջարդված, տեղահանված
		1.1.5.11.	խաչքար	1197 թ.		եզրերը թեթևակի ջարդված, արձանագիր (12 տող)
		1.1.5.12.	խաչքար Վարդանի	1197 թ.		տեղահանված
		1.1.5.13.	խաչքար	12 դ.		տեղահանված
		1.1.5.14.	խաչքար	12-13 դդ.		Երկատված երկայնքով, աջ կեսը չի պահպանվել, արձանագիր:
		1.1.5.15.	խաչքար	12-13 դդ.		ելուստն ու ձախ կողը ջարդված
		1.1.5.16.	խաչքար	12-13 դդ.		Երկատված, ստորին կեսը չի պահպանվել:
		1.1.5.17.	խաչքար	12-13 դդ.		Երկատված, վերին հատվածը չի պահպանվել:
		1.1.5.18.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, հողմահարված
		1.1.5.19.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված
		1.1.5.20.	խաչքար	12-13 դդ.		վերին աջ անկյունը ջարդված
		1.1.5.21.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, մամռապատ, արձանագիր, պատվիրատուներ՝

							Դավիթ և Գրիգոր
			1.1.5.22.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված, արձանագիր, պատվիրատուներ Մաթեոս և Գերսամբ քահանաներ
			1.1.5.23.	խաչքար	12-13 դդ.		տեղահանված
			1.1.5.24.	խաչքար Շիրկանի	1213 թ.		տեղահանված
			1.1.5.25.	խաչքար Մխիթար քահանայի	1213 թ.		տեղահանված
			1.1.5.26.	խաչքար Պետրոսի	1215 թ.		
			1.1.5.27.	խաչքար	13 դ.		տեղահանված
			1.1.5.28.	խաչքար	15-16 դդ.		արձանագիր, երկատված, տեղահանված

2. Արջանոց գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՐՋԱՆՈՑ»	8-17 դդ.	Ուրցածորից 35 կմ աե		ալպիական մարգագետինների հատվածում
	1.1.			գերեզմանոց	9-16 դդ.			գյուղատեղիի կնտ, բլրի վրա
		1.1.1.		խաչքար	14-15 դդ.			գյուղատեղիի փլատակների մեջ, տեղահանված
		1.1.2.		խաչքար	15-16 դդ.			թմբի վրա, տեղահանված
		1.1.3.		խաչքար	15-16 դդ.			տեղահանված
		1.1.4.		խաչքար	15-16 դդ.			երկատված, տեղահանված
		1.1.5.		խաչքար	15-16 դդ.			վերին աջ հատվածը չի պահպանվել
		1.1.6.		տապանաքար	1451 թ.			գյուղատեղիի փլատակների մեջ, տեղահանված

3. Ելիջա գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԵԼԻՋԱ»	18-19 դդ.	Գառնիից 7-8 կմ աե		Լքվել է 1950 թ.: Ազատ գետի կիրճի աջ ափին, Միլիի ձորում

4. Հավուց թառ գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԽԱՉՔԱՐ ՀԱԿՈՐ ԶԱՀԱՆԱՅԻ	1278 թ.	Գառնի-Հավուց թառ ճանապարհին		ուղղանկյուն պատվանդանին, հողմնահարված
2.				ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	Գառնի-Հավուց թառ ճանապարհի եզրին, Հավուց թառի համալիրից 300 մ հեռու		
3.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀԱՎՈՒՑ ԹԱՌ	11-18 դդ.	Գառնիից 12 կմ աե		
	3.1.			Եկեղեցի ս. Ամենափրկիչ	13 դ.			համալիրի ամ կողմում, բլրի վրա, կիսավեր
		3.1.1.		գերեզմանոց	12-15 դդ.			Եկղ-ցու ամ, հս և հս-աե կողմերում
			3.1.1.1.	խաչքար	13 դ.			Եկղ-ցու հվ-ամ անկյան մոտ, պատվանդանին
			3.1.1.2.	խաչքար	13 դ.			Եզրերը կտրոկված, հողմնահարված, գեր-ոցի հս մասում
			3.1.1.3.	խաչքար	13 դ.			Եկղ-ցու ամ պատի տակ, ջարդած 3 մասի
			3.1.1.4.	տապանաքար	12-13 դդ.			գեր-ոցի հվ մասում, քանդակները հողմնահարված
			3.1.1.5.	տապանաքար Աբրահամի	12-13 դդ.			արձանագրությունը հողմնահարված

		3.1.1.6.	տապանաքար	12-13 դդ.		գեր-ոցի հս մասում, արձանագիր, արձանագրությունը (3 տող) հողմնահարված
		3.1.1.7.	տապանաքար	12-13 դդ.		գեր-ոցի կնտ-ում, արձանագիր, արձանագրությունը՝ հողմնահարված
		3.1.1.8.	տապանաքար պարոն Կուկորի	1246 թ.		արձանագրությունը՝ հողմնահարված
	3.1.2.		մատուռ ս. Կարապետ	13 դ.		Ավերակ, եկդ-ցու հվ կողմում, պահպանվել է միայն հս պատը:
	3.1.3.		մատուռ	13 դ.		եկդ-ցու և ս. Կարապետ մատուռի միջև
	3.1.4.		մատուռ	13 դ.		ավերակ՝ ծածկված փլատակներով
	3.1.5.		մատուռ	13 դ.		եկդ-ցու հվ-ամ կողմում, բլրալանջին, կիսաշեն
3.2.			եկեղեցի	1721 թ.		համալիրի կնտ-ում, ավերակ գավթի հս կողմում պատվիրատու՝ Աստվածատուր Կաթողիկոս
	3.2.1.		խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու ավագ խորանում, եզրերն ու քանդակները ջարդված
	3.2.2.		խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու ավագ խորանի որմնախորշի մեջ
	3.2.3.		խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու ամ ճակատին
	3.2.4.		խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու ամ ճակատի հս որմնախորշի մեջ
	3.2.5.		խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու ամ ճակատի հվ որմնախորշի մեջ
	3.2.6.		խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու հվ պատի մեջ, վերին ձախ անկյունը ջարդված
	3.2.7.		խաչքար	13 դ.		ագուցված հվ պատին արտաքուստ
	3.2.8.		խաչքար	13 դ.		ագուցված հվ պատին արտաքուստ
	3.2.9.		խաչքար	13 դ.		ագուցված հվ պատին արտաքուստ
	3.2.10.		խաչքար	13 դ.		հս-ամ անկյան մոտ, կանգնեցված գետնին
	3.2.11.		խաչքար	13 դ.		եկդ-ցու հս պատի մոտ, կանգնեցված պատվանդանին
	3.2.12.		խաչքար	14-15 դդ.		ագուցված հվ պատին արտաքուստ, ծայրերը ջարդված
	3.2.13.		խաչքար	14-15 դդ.		ագուցված հվ պատին արտաքուստ
3.3.			գավիթ	13 դ.		համալիրի կնտ-ում, ավերակ վիճակում
	3.3.1.		խաչքար Աստվածատուրի	13 դ.		գավթի ներսում
	3.3.2.		խաչքար	13 դ.		գավթի ներսում, կանգուն
	3.3.3.		խաչքար	13 դ.		գավթի հվ-ամ անկյան մոտ, կիսով հողի մեջ
	3.3.4.		խաչքար	13 դ.		գավթի ներսում
3.4.			դամբարան	13 դ.		համալիրի կնտ-ում, գավթի առ ճակատին կից, կիսավեր
3.5.			մատուռ ս. Կարապետ	1213 թ.		համալիրի առ կողմում, թեք սարալանջին

	3.5.1.		խաչքար	13 դ.		մատուռի հվ-ամ անկյան մոտ, կանգնեցված գետնին, եզրերը ջարդված
	3.5.2.		խաչքար	13 դ.		մատուռի հս կողմում, ընկած
	3.5.3.		խաչքար	13 դ.		մատուռից 15 մ հս, կանգուն
3.6.			քարավանատուն	17-18 դդ.		հվ պարսպի մեջ
3.7.			օժանդակ շինություններ	17-18 դդ.		համալիրի հս-ամ անկյունում
	3.7.1.		խաչքար	13 դ.		օգտագործված է որպես մուտքի վերնամասի քար, պահպանվել է ձախ կեսը
3.8.			պարիսպ	17-18 դդ.		
	3.8.1.		խաչքար	11-12 դդ.		առ պարսպի շարվածքում, արտաքուստ, ջարդված 2 կեսի
	3.8.2.		խաչքար Հասանի	1081 թ.		ազուցված առ պատին, մուտքի մոտ
	3.8.3.		խաչքար	13 դ.		գլխ. մուտքի մոտ, բակի կողմում
	3.8.4.		խաչքար	13 դ.		հվ պարսպապատի վրա, պահպանվել է վերին կեսը
	3.8.5.		խաչքար	15 դ.		առ պարսպապատին, բակի կողմից, արձանագիր, հողմնահարված
	3.8.6.		խաչքար	1473 թ.		առ պարսպապատին, բակի կողմից. կազմող՝ Փբոզ
	3.8.7.		խաչքար	1476 թ.		բակի կողմում, կազմող՝ Դավիթ
	3.8.8.		խաչքար Մանվել աբեղայի	1584 թ.		հվ պարսպապատին, մուտքից վեր
	3.8.9.		տապանաքար	1301 թ.		ամ պարսպապատին, բեկոր
3.9.			խաչքար	12-13 դդ.		վանքի բակում, գլխ. եկդ-ցուց ամ, անկյունները ջարդված
3.10.			խաչքար	13 դ.		վանքի բակում, գլխ. եկդ-ցուց հս-ամ, կանգուն
3.11.			խաչքար	13 դ.		վանքի բակում, գլխ. եկդ-ցում ամ, եզրերը ջարդված
3.12.			խաչքար	13 դ.		գլխ. եկդ-ցու հս-ամ անկյան մոտ, կանգնեցված ուղղանկյուն պատվանդանին, վերնամասը ջարդված
3.13.			խաչքար ս. Սարգիս	13 դ.		համալիրի հվ մուտքից մոտ 150 մ հվ. կենտրոնից ջարդված 2 մասի
3.14.			խաչքար	13 դ.		համալիրի հվ-առ կողմում, մատուռի մոտ, որմնափակ, արձանագիր, կիսավեր
3.15.			խաչքար	13 դ.		Որմնափակ խաչքարի մոտ, համալիրի հվ-առ անկյունում, ջարդված, պահպանվել է վերին մասը:
3.16.			խաչքար	15-16 դդ.		գլխ. եկդ-ցուց ամ, անկյունները և ստորին մասը ջարդված
3.17.			խաչքար	16-17 դդ.		վանքի գլխ. մուտքի աջ կողմում, խիստ հողմնահարված

5. Վանք գյուղատեղի

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	11-14 դդ.	Գառնիից 12		Գյուլասոր գյուղատեղիից 2 կմ հս-առ

			«ՎԱՆՔ»		կմ ան	
	1.1.		գերեզմանոց	12-14 դդ.		
	1.1.1.		խաչքար	13 դ.		տեղահանված, կանգնեցված գլխավայր
	1.1.2.		խաչքար	13-14 դդ.		հենած ավերակ շենքի պատին, շրջված դիրքով
	1.1.3.		խաչքար	13-14 դդ.		արձանագիր, տեղահանված, ստորին գրեթե կեսը ջարդված, հողմնահարված